

Estonian Airi kolm võimalust

Rahvusliku lennukompanii aastavanune strateegia on täiesti läbi kukkunud, Estonian Airi ees on vaid halvad valikud:

1. rahasüst 60 miljonit
2. kiire müük
3. pankrot

lk 2-3

Diplomaatiline kattevari

Väidetavalt veab Vene konsulaarosakonnale kuuluv auto üle piiri salasigarette. Tollitöötajad tunnistavad, et nende käed kipuvad sellisel puhul lühikeseks jääma. lk 6

Elektri hinnast on keeruline aru saada

13 lihtsat küsimust, 13 rasket vastust
lk 10

Info ja tellimine:
eestifilm.epl.ee

SEL LAUPÄEVAL,
29. SEPTEMBRIL
SAABUB MÜÜGILE

„MEHED EI NUTA”

VAID
4,99€
FILM!

+1,15 €
PÄEVALEHE
EEST

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 226 | REEDE, 28. SEPTEMBER 2012

ajaleht.epl.ee

TAMREX

TASUTA SAAPAD – POLE PAHA!

TAMREX talvejope

Eemaldatava kapuutsiga soe talvejope on valmistatud vastupidavast ja mustust hülgavast Carrington-kangast. Seest on riie vooderdatud sooja vatiiniga – uue põlvkonna õhukese ja kerge ent väga hästi sooja hoidva isolatsioonimaterjaliga. Nii on jope kaalult kerge, seljas mugav ja õhuke, kuid väga soe. Jope tagant madalam ja eest kõrgem löige lubab mugavalt sooritada erinevaid liigutusi – kummardades või istudes ei tule jope ebamugavalt sülle ning kükitades ja seistes on selg ning istmik kindlalt soojas. Tuule eest hoiab luku ette õmmeldud trukkidega liist ja pehme fliisiga vooderdatud kõrge krae. Trukkidega teiseldatav kapuuts on seest pehme fliisiga ja piisavalt suur, et mahutada mütsi või kiivrit. Kapuuts on näo ümber laia servaga ja reguleeritava kummiga, kurgu alt takjakinnitusega. Lukkudega taskud rinnal ja küljel, mahutavad vajalikud esemed (nimekaart, telefon jne).

art 770-1804

HIND 79.- €

TAMREX talvepüksid

Elastsete, krõpsuga reguleeritavate traksidega talvepüksid on eest ja tagant kõrge värvliga – teie kõht ja selg on töötamise ajal kindlalt soojas. Taolise löikega tööpükse, mille toimiv idee on tulnud lasteriide tootjatelt, ei paku ükski teine tööriide valmistaja. Püksiluku ees on tuulekaitseks krõpsuga liist, vöökoht on kummi-paelaga reguleeritav ja suured küljetaskud teevad esemete kaasaskandmise mugavaks. Mõlema sääre peal olev helkurriba tagab töömehe turvalisuse. Kvaliteetsed ja vastupidavad tööpüksid on valmistatud mustust hülgavast Carrington-kangast.

art 771-1804

HIND 59.- €

*Ostes Tamrexi täishinnaga talvejope ja talvepüksid saad kingituseks **TASUTA talvesaapad** (art 81785)!

0.-€*
talvesaapad
(väärts 63.-€)

art 81785

Talvesaapad

Sooja voodriga talvesaapad, millel on turvanina ja naelatorkekindel tal.

art 81785

**AVASIME
UUE KAUPLUSE
KA HAAPSALUS**
Ehitajate tee 2a,
Uuemõisa alevik

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35	TARTU Aardla 114, Ringtee 37a	PÄRNU Riia mnt 169a, Savi 3	RAKVERE Pikk 2	VILJANDI Riia mnt 42a	JÕHVI Tartu mnt 30	VÕRU Piiri 2	VALGA Vabaduse 39	NARVA Tallinna mnt 19c	HAAPSALU Ehitajate 2a, Uuemõisa
---	----------------------------------	--------------------------------	-------------------	--------------------------	-----------------------	-----------------	----------------------	---------------------------	------------------------------------

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad kuni 31.12.2012 või kuni kaup on jätkubi

JUHTKIRI

Diplomaatiline jultumus

Eile avaldas Delfi narvalase Artur Gontšarovi üles laaditud venekeelsed videod, mille järgi otsustades tegelevad Venemaa konsulaartöötajad sigarettide salakaubaveoga. Tänu autode diplomaatilistele numbrimärkidele. Skeemi iva on tõsiasi, et diplomaatiliste suhete Viini konventsiooni põhjal ei tohi maksu- ja tolliamet diplomaatiliselt numbrit kandvat autot ilma põhjuseta kontrollida. Seetõttu saab oma autos mida tahes üle piiri vedada.

Eile õhtuks ei olnud Narva konsulaat juhtumit kommenteerinud. Ent videod annavad välisministeeriumi sõnul alust kahtlustada, et diplomaatilisi autosid ongi valel otstarbel kasutatud. Teisisõnu, päris puhas see asi arvatavasti ei ole. Ent nagu piirilgi, on ka nüüd võimalik käed seotud, sest väitest, et kunagi on mõne autoga salasuitsu toodud, uurimiseks ei piisa. On tõenäoline, et videomaterjaliga seekordne lugu piirdubki.

Seejuures on oluline, et tegu ei ole esimese ega arvata vasti ka viimase korraga, kui Vene saatkonna või konsulaadi liikmed Eestis sigadusi korda saadavad ja seadust rikuvad. Võtkem näiteks kas või sel suvel Tallinna lõbususasutuses kakelnud Vene saatkonna töötaja ja mitu purjus peaga autot juhtinud saadikut.

Diplomaatilise puutumatus tõttu on neid raske vastutusele võtta ja veelgi enam, seisust kasutatakse sageli väär

käitumise õigustamiseks. Kuigi Viini konventsioonist lähtudes ei allu diplomaat asukohariigi, vaid oma lähetajariigi jurisdiksioonile, peab ta siiski austama asukohariigi seadusi. Ent kui ta seda ei tee, ei saa teda paraku asukohamaa seaduste järgi

Tagajärjest

Nii muutubki diplomaatiline puutumatus justkui diplomaatilise jultumuse kaitsekilbiks.

gi vastutusele võtta, vaid seda saab teha üksnes diplomaadi kodumaa.

Nii muutubki diplomaatiline puutumatus justkui diplomaatilise jultumuse kaitsekilbiks. Sest milleks muuks sigaretivideo skeemi nimetada?

Põhimõtteliselt on diplomaatilise puutumatus eesmärk kaitsta diplomaate lähteriigis tagakiusamise ja võimu väärkasutuse eest. Eelkirjeldatud juhtumite taustal paradoksaalne, kas pole? Seetõttu ei õõnesta Vene diplomaatide käitumine mitte ainult nende endi mainet ning Eesti ja Venemaa niigi hapraid diplomaatilisi suhteid, vaid ka rahvusvahelise õiguse tähendust ja väärtusi.

Ideoloogiliselt pinnalt veidi argisemale tulles tahaks Vene võimudele lihtsalt ja puhtinimlikult meelde tuletada, et nad ikka vaataksid, kes saadikuks sobib ja kes mitte. Iseasi, kui võrd oluliseks rikkumiseks Venemaa oma saadikute väärkäitumist Eestis peab. Vastus on vist kõigile teada. ●

REPLIIK

Ridi-ralla, kodukulud alla

Tõsiasi, et Isamaa ja Res Publica Liit on oma „Kodukulud alla” video ära peitnud, on hea märk. See näitab, et parteilastel on siiski säilinud inimlik tunne – häbitunne. Olukorras, kus avalikkus arutab, kas Eesti Energia müüb järgmisest aastast elektrit 50 protsenti või veelgi rohkem kallimalt, on muidugi mõistlik häbiplekk säravvalgel manskil kiiresti laiali hõõruda. Kuid tuleb arvestada, mis on interneti puudused. Vanasti, kui kuningas oma seisukohad kivitahvlile jäädvustas, ei saanud neid sealt ühe ropsuga maha võtta. Niisiis tuleb enne järgmisi valimisi teha üks tulp ja kutsuda kannatlik mees, kes selle jutu kõik kivisse raiub. ● Priit Simson

Lk 4: Illimar Ploom: Õppetoetused ja vanemate patud
Lk 5: Piret Tali: Naerualune pole enam ainult Saara

EESTI PILOODID AFGANISTANIS TÄITSID ÜLESANDE

Afganistanis teenivad Eesti õhuväe kopteripiloodid kapten Rene Kallis ja kapten Martin Noorsalu täitsid Afganistanis esimese teenistusülesande, lennates UH-60 Black Hawk'i tüüpi

kopteritega. Ülesanne oli meedikute transport Camp Bastionis välihospitali. Pärast tutvumist lende hakkavad piloodid lendama meditsiinilise evakutsiooni üksuse koosseisus. **EPL**

EESTI LÄHEB EXPOLE

Majandusminister Juhan Parts sõnul otsustas valitsus eile Eesti osalemise 2015. aasta maailmanäitusel EXPO, mis toimub Milanos ning mille peateemad on toit ja energia. **Delfi**

Estonian Air vajab 60 suuruselt rahasüsti ja u

Rahvusliku lennukompanii aastavanune strateegia on läbi kukkunud, ees on vaid halvad valikud.

Põhjused peituvad ettevõtte juhtide valikus ja rapsivalt kinnitatud oskamatutes plaanides.

Nüüd on jälle otsustamiseks jäänud ainult kaks kuud, mis vähendab tarkade valikute tegemist.

Raimo Poom
poliitikatoimetaja

Teisipäeval toimus riigikogu majanduskomisjoni istung, mille ainuke sisulisem päevakorrapunkt oli „kohtumine majandusministeeriumi nõuniku Erkki Raasukesega. Tee- ma: Estonian Air”.

Päevakorrapunkti arutamine oli rangelt konfidentsiaalne, komisjoni istungi protokolli kanti vaid mittemidagiütlev kokkuvõte: võtta informatsioon teadmiseks.

Kuid informatsioon, mida ühtlasi Estonian Airi nõukogu tööd juhtiv Raasuke parlamendile sel kohtumisel andis, oli pehmelt öeldes rabav. Rahvusliku lennukompanii finantsseis on jõudnud sellisesse olukorda, kus ees ootavad vaid halvad valikud.

Raasuke rääkis otsekohelelt nagu talle omane. Praegu vaadates on Estonian Airi jaoks võimalikud peamiselt sellised tulevikustsenaariumid:

1. ettevõtte kiire müük mõnele investorile;
2. omaniku (loe: riigi, mille käes on 90 protsenti Estonian Airi aktsiaid) 60 miljoni euro suurune rahasüst;
3. pankrot.

Mõningaid variante on veel, aga põhisuundi näitavad kolm mainitud stsenaariumi.

Muidugi võib ette kujutada riigikogulaste jahmatust, kui Estonian Airi nõukogu esimees reastas ettevõtte tulevikuväljavaated ka teostumise tõenäosuse järgi. Kõige vähem

tõenäoline on lennuettevõtte müük või ülevõtmine teise lennuettevõtte poolt, sest selles finantsseisus väiketegijast pole keegi huvitatud. Ülejäänud kahest on praegu tõenäolisem pankrot!

Seda öeldes Raasuke muidugi natuke liialdas, sest ettevõtte uste kinnipanek on praegu kõige reaalsem ainult sellepärast, et omanik ehk riik pole teinud otsust, kas päästatab ettevõtte uue rahasüstiga teist korda.

Pole suur saladus

Nõukogu esimees ei teinud ka suurt saladust, millest ta arvab probleemi tekkinud olevat: kogu tema olekust paistis, et mingit suurt usaldust tal Estonian Airi juhi Tero Taskila ja laiemalt juhatuse vastu pole. Just Taskila sulest pärineb kõigest aastavanune strateegia, mis on lennuettevõtte kuristiku äärele viinud.

Taskila ja Estonian Airi praeguse läbikukkunud strateegia probleemi lahates tuleb nentida, et asjade seisus, mille Raasuke nüüd päevavalgele tõi, pole mitte midagi üllatavat. Kõik osutab hoopis sellele, et Estonian Airi omanik ehk riik on viimase aasta-pooleteise jooksul astunud hoiatustele vaatamata hulga uskumatult rumalaid samme. Kui küsida, kes vastutab nüüd omanikule esitatava 60-miljonilise arve eest, siis on see eeldatavasti majandusminister Juhan Parts. Riik kui 90 protsenti Estonian Airi aktsiate omanik alustas ettevõttes suuremaid ümberkorraldusi mullu suvel. Joakim Helenius, kellest Parts oli teinud nõukogu esimehe, leidis Estonian Airile

Tero Taskila, kas minek?

Riigieelarves raha pole

Estonian Airi jaoks riigieelarves raha pole.

Majandusminister Juhan Partsile on eelarvekavas küll antud 200 miljonit eurot „finantseerimistehinguteks, äriühingute aktsiakapitali suurendamiseks ja osakute märkimiseks”, kuid see on mõeldud Eesti Energia kapitali lisasissemakseks. Isegi kui riigi energiafirma peaks vajama natuke vähem, siis Estonian Airi vajatav 60 miljonit ajab selle poti ikkagi pauguga lõhki.

Huvitav on tõsiasi, et majandusministeeriumis teati juba suvel pärast Estonian Airi pool-

aastatulemuste avaldamist, et uus sissemakse lennufirma kapitali on ülimalt tõenäoline. Ometi pole seda riigieelarvesse pandud.

Seetõttu on arusaadav lennuettevõtte nõukogu juhtiva Erkki Raasukese kõhklus, kas omanik ikka tahab ettevõttesse lisaraha panna.

Teisalt näitab tegevusetus sedagi, et taas kord on otsustamine ja probleemi arutamine lükatud viimasele hetkele. See tekitab omakorda kahtluse, kas seekord suudetakse teha Estonian Airi jaoks paremaid otsuseid kui aasta tagasi.

••• Videod sellest, kuidas väidetavalt diplomaatilisi numbrimärke kasutades tuuakse Venemaalt Narvas müümiseks salasigarette.

VILJANDIMAAL AVASTATI SALAALKOHOLI

Lääne ja Lõuna liikuvkontrollituse töötajad kontrollisid eelmisel nädalal vihje alusel Viljandimaal võimalikku salaviina käitlemise kohta. Kontrolli tehes leiti 4762 liitrit alkoholilõhnalist

vedelikku. Suuremal osal pudelitel oli Saunalahden Viina etikett, mis näitab, et kaup oli ilmselt mõeldud Soome illegaalsele turule. Vedelik suunati ekspertiisi. **EPL**

ELEKTER

Fortumi elektrimüügi aasta algul üle võtnud Imatra Elekter plaanib välja tulla kahe avatud turu paketi, mis avalikustatakse 9. või 10. oktoobril, teatas firma elektriäri juht Sven Pitkve. **Delfi**

RIKKUMISED

134 õigusaktide nõuete rikkumist leidis tööinspeksioon kolmapäeval, kontrollides 56 ehitusobjekti üle Eesti. **EPL**

miljoni euro ut strateegiat

Foto: Tiit Blaas

uue juhi Tero Taskila parasjagu suuri probleeme üle elavast Air Balticust. Taskila on suurepärase rääkija ja tinistas oma jutuga ära nii Heleniuse kui ka Partsi. (Sellest räägitakse üpris palju häälega juba igal pool.) Taskilale tehti ülesandeks koostada Estonian Airile uus strateegia. Esimest masujärgset suuremat majanduskasvu nautinud riik lubas, et visiooni toetamiseks süstitakse kidurasse ettevõttesse ka korralik rahasumma.

Mullu 3. novembril tutvustas Taskila ettevõtte uut strateegiat suure saladuskatte all valitsuse kabinetistungil kõigile ministritele. Kuna Parts tahtis ettevõtte toetuseks suunata kokku 30 miljonit eurot, siis nii suurt summat ilma

valitsuse toetuseta välja käia ei lubatud.

Kuigi strateegia esitati viimasel minutil enne kabinetistungit, ei lasknud kõik ennast Taskila jutust ja ilusatest piltidest tummaks lüüa. Kõige

Finantsseis on jõudnud sellisesse olukorda, kus ees ootavad vaid halvad valikud.

suuremat häirekella löi rahandusminister Jürgen Ligi, kellele sekundeeris omalt poolt riigikontrolör Mihkel Öviir.

Ligi kirjutas kolleegidele terve hulga Taskila „uue strateegia” kohta käivaid teravaid tähelepanekuid. Näiteks mär-

kis rahandusminister, et „strateegia meenutab Air Balticu senist tegevust, mis on tänaseks viinud korduva omanikepoolse kapitali juurde andmise vajaduseni ehk strateegiat pole suudetud realiseerida”.

„Vaatomata juhatusel selgitustele on väga raske uskuda, et Estonian Airi välja pakutud stsenaarium realiseerub sellises mahus ja ajahorisondis. Arvestades ka varasemate ettevõtte prognooside mitterealiseerumist on väga tõenäoline, et tegelikkuses kujunevad tulemused halvemaks,” lisas Ligi aasta tagasi prohvetlikult.

Sekkumist on vaja kohe

Seetõttu arvas rahandusminister, et majandusministrium peaks kohe tegema plaani ootamatuste vältimiseks. „Ettevõtte ja ministrium peaks kujundama riskide maandamise meetmed ja strateegilised tegevusalternatiivid, et vältida sel perioodil täiendava kapitali vajadust ja tagada ettevõtte jätkusuutlikkus.”

Paraku neid hoiatusi kuulda ei võetud, sest Taskila väitis, et kõigile küsimustele on mõeldud.

Sellel suvel ilmnasid Ligi ennustatud ebameeldivused. Parts asendas Heleniuse ettevõtte nõukogu esotsas Erkki Raasukesega, kes rahanduses vilunud tegelasena peab ammu ette nähtud asju faktina tõdema. Estonian Air on poole aastaga ära söönud riigi eraldatud 30 miljonit eurot (rahaga kaeti kõigepealt 10 miljoni euro jagu vana miinust ning poolaastaga teeniti 15 miljonit eurot puhaskahjumit lisaks).

Raasuke oli napolisõnaline. „Mul ei ole mõistlik spekulereida. Ettevõtte toimetas ja omanik on tugev, nõukogu tegeleb aktiivselt lahenduste otsimisega pikaajalise tegevuse osas, lühiajaliselt ei ole mingit muret,” sõnas ta.

Ühtlasi viitas ta, et otsuste langetamiseks on vaid mõni kuu. „Maksimaalselt kahe kuu jooksul töötame välja lahendused ja ettepanekud ning tuleme omaniku juurde tagasi. Debateerida ju võib, laual on erinevaid võimalusi, aga ühtegi konkreetset stsenaariumi pole mõtet praegu kommenteerida.” ●

Linn sunnib koolijuhte Mustpeade vastu

Surve

Tallinna soov Mustpeade maja omanikuks jääda on nõnda suur, et toetusallkirju peaaegu pressitakse välja. Haridusamet on saatnud koolijuhtidele kirja, milles nõuab selgitust, miks pole linnale veel toetuslehte edastatud.

Koolijuhtidele avaldatakse suisa survet hääletada Mustpeade maja Mustpeade venaskonnale tagastamise vastu. Nimelt on Tallinna haridusameti juhataja Andres Pajula saatnud nõudliku kirja linna koolijuhtidele, kes pole haridusametisse viinud kooli töötajate allkirjadega toetuslehte. „Meie ei ole veel saanud teie-

poolset toetusallkirjade lehte Mustpeade maja säilitamiseks Tallinna linna omandis oleva avaliku kultuuriobjektina,” heitis Pajula ühe kooli juhile ette.

Sellega andis ta teada, et allkirjadega lehte oodatakse kõigilt koolidelt, ja jättis mulje, et teistsugune seisukoht pole võimalik.

Teisiti poleks võimalik

Koolijuhile saadetud märkusele järgnes kohe ka surve allkirjad kiiremas korras edastada. „Palume selgitust – kas, kuidas ja mis põhjustel ei ole Teilt saabunud Tallinna haridusameti kantselisse Mustpeade maja toetamiseks või

mittetoetamiseks allkirjalehte?” kirjutas Pajula.

Kiri lõpeb konkreetse tähtaajaga, mis võtab kaheti mõistmise võimaluse.

„Toetusallkirjade lehte või seletust ootame hiljemalt 1. oktoobriks kella 9.00-ks,” täpsustab Pajula. Kirja viimast lausest nähtub, et direktor peab täna-homme allkirjad kokku koguma, sest kell kukub esmaspäeva hommikul.

Pajula kinnitas, et amet kogub küll kõigist Tallinna koolidest Mustpeade maja linnale jäämise toetuseks allkirju, kuid kui koolijuht keeldub, siis oma töökoha pärast ta seetõttu muretseda ei pea.

● Merilin Kruuse

IGAKUINE
NÄIDISTE
LÕPUMÜÜK
AINULT 3 PÄEVA!

27.-29.09.2012
TAMMSAARE EURONICSIS
TAMMSAARE TEE 134B, E-R 10:00-19:00, L 10:00-16:00

TOODE	NÄIDISE HIND	TAVAHIND	ALLAHINDLUS
Kaasaskantav DVD-mängija Lenco DVR-70	39,00	199,00	80%
Telerikinnitus lakke Vogels TVB700S	59,90	178,89	67%
Veinikülmik Electrolux ERC38810WS	699,00	1399,00	50%
Espressomasin Nivona 830DEMO	499,00	999,00	50%
Integreeritav ahi Nardi FEX9752XN5.000A	199,00	399,00	50%
46" LED-teler Philips 46PFL9705H/12	1449,00	2699,00	46%
Õhupuhasti AEG (saar, 90 cm) B2600DA	699,00	1299,00	46%
Int. keraamiline plaat Siemens ET651EE11E	249,00	449,00	45%
Külmik Liebherr CBN3656-20	499,00	899,00	44%
32" LCD-teler Thomson 32HT2253	239,00	319,00	25%
Triikiv kuivati Electrolux EDI97170W	599,00	759,00	21%
Pesumasin Polar PWA8027/2	199,00	239,00	17%

EURONICS

Kokku üle 100 soodushinnaga näidise!
Vaata täielikku nimekirja www.euronics.ee

TANEL ROSSI VASTUS

Uurisin, mida arvab asjast mees, keda poliitikud lükkasid ametisse vaata et vägisi. [—] Küsisin Tanel Rossilt, miks ta sellist lamba juttu räägib. „Täpselt sama küsimuse küsis mu käest minu

ema,” tunnistas vestluskaaslane ausalt. „Ja mida te emale vastasite?” tundsin huvi. Mees ohkas ja ütles: „Meie haigekassana ei ole läbirääkimistel osaline.”

Peeter Ernits (Maaleht)

ISE TEGIME

Kuna vähemalt moraalselt pole põhjust kahelda Toompea tegutsemises demokraatlikult, siis tuleb arstidel-õpetajatel-päästajatel koos kõigi ülejäänud valijatega endale otsa vaadata ja

tunnistada, et oleme eelistanud individuaalset leiva-riiete-autode tarbimist sisejulgeolekule, haridusele ja tervishoiule. Endine tervishoiuanalüütik
Madis Aben Eesti (Eesti Ekspress)

VANA MÖTTETERA

Iga koera jaoks on tema omanik Napoleon. Sellepärast ongi koerad nii populaarsed.

INGLISE KIRJANIK **ALDOUS HUXLEY**

UUED 135-EUROSED õppetoetused ei võta tudengeilt vajadust tööl käia

Õppetoetused ja vanemate patud

Illimar Ploom

TTÜ avaliku halduse instituudi õppejõud

Eesti elu üle valitseb põhimõte: iga mees on oma saatuse sepp ja oma õnne valaja. Ootamatult reljeefsel kujul ilmneb see kõrgharidusreformi ja õppetoetuste puhul.

Enamik Eesti tudengeid käib täiskohaga tööl. Õppemaksud ja ülikoolide rahanalg ei ole töөлkäimise ainus ega peamine põhjus. Õppemaksust hoopis suurema takistusena on üliõpilase ees olnud kohustus end kooli ajal ülal pidada. Ja see ei puuduta vähemust, pigem enamust. Väga paljude tudengite vanemad ei suuda neid aastate viisi ülal pidada, eriti juhul, kui laps õpib teises linnas.

Kahjuks valitseb Eestis ka palgatöö korraldamises põhimõttekindlus: kui juba töötad, siis täisajaga, osakoormust ei peeta paslikuks. Ei era-ega riigisektoris. Erandeid on vähe. Nii sunnib meie kõrghariduse kõige üldisem korraldus suure osa tudengeid tööle. Ja töökorraldus on selline, mis sunnib täiega tööd tegema. Siit masiline õhtuülikool.

Mis oleks loomulik, kui püüda ülikooli ajaks tudeng täiskoormusega õppima panna? Seda praegune ülikoolireform saavutada püüabki. Laias plaanis on see õige asi. Aga seda püütakse teha ühekülgse, vaid õppemaksu katmise hinnaga.

Pakutav õppetoetuste tase on 135 eurot kuus, mida hakkaks saama kolmandik tudengeid. See ei kata üliõpilase elamiskulusid. Põhiosas panustavad reformaatorid perede säästudele ja (õppelaenu nime all pakutavatele) tarbimislaenule. Kuni pooled tudengid peavad ka edaspidi tööl käima. Printsipiaalsed on nii tööandja (kui juba töötad, siis täiskohaga!) kui ka haridusministeerium (kui juba (õppemaksuta) õpid, siis täiega, ei mingit töөлkäimist!).

Rigiidsed põhimõtted

Õppekulusid hakkab kandma maksumaksja. Seda aga üksnes juhul, kui tudeng õpib täiskoormusega. Mis omakorda eeldab, et tal ei ole elamiskuludega probleeme. Nende viimaste puhul jääb aga suuresti kehtima omavastutuse printsiip. Nojah, riik ei saa ju üliõpilast ülal pidada, kuidas muidu saaks igaüks olla oma saatuse sepp! Või siis turuloo-gikast lähtudes: haridus on isiklik investeering, potentsiaalne tuluallikas ja igaüks peab ka ise sinna panustama. Kõlab üllalt.

Kuidas see aga tegelikkuses välja kukub? Kaldun arvama, et suurem jagu töөлkäijatest

peab edasi töötama, ja seda just oma vanemate „pattude” pärast. Et vanemal ei jagunud oidu õppida väärikas eriala ja leida korraliku palgaga töökoht investeerimaks lapse haridusse. Nad õppisid ehk lasteaiakasvatamiseks või õpetajaks? Või jäid pooliku haridusega, töötavad nüüd supermarketite kassapidajate-na või liinitöolistena? Või ei osanud nad perekonda koos hoida? Neil ei saagi oma lapsele kooliraha jaguda. Aga kas oma sissetulekuga saavad või julgevad nad õppe- (loe: tarbimis-) laenu käendada? Elu näitab, et sageli mitte. Ehk on nad aga veel saamatunud ja ei käigi tööl?

Nagu Vargamäe Andres mõtestas armastust töö kaudu, mõtestame me vabadust turu kaudu.

Rigiidsed eestlased : töөлkäijatelt ootame täisajaga tööd, tudengeilt täiskoormusega õpet.

Kõik need küsimused tõukuvad põhimõttest, et igaüks olgu omaenda saatuse sepp. Kuni lõpuni välja. Sa kas määrad turul omaenda hinna või jääd saatusele alla. Selles peitub meie elu ilu. Paraku ei kujunda sel juhul inimesed ainult iseenda, vaid ka oma laste saatust. Kui mitte varem, siis kõrghariduse omandamise puhul lööb see välja. Oma

õnne valamises printsiip jõuab siin oma loomuliku lõpuni, tina on jahtunud ammu enne, kui laps jaole jõuab. Põhiseaduse järgi peaks kõigil hariduses olema võrdne lähtepositsioon, aga reaalsuses me seda täita ei suuda. Ja vist väga ei üritagi. Tegelikku elu jälgides oleks niisiis õigem sõnastada uus printsiip. Iga pere on oma õnne valaja. Kunagi on ehk võimalik „pere” asendada isegi „klassiga”? Milline amüsanne ringkäik minevikus! Mitte kõik rahvad ei võtaks seda vabatahtlikult ette.

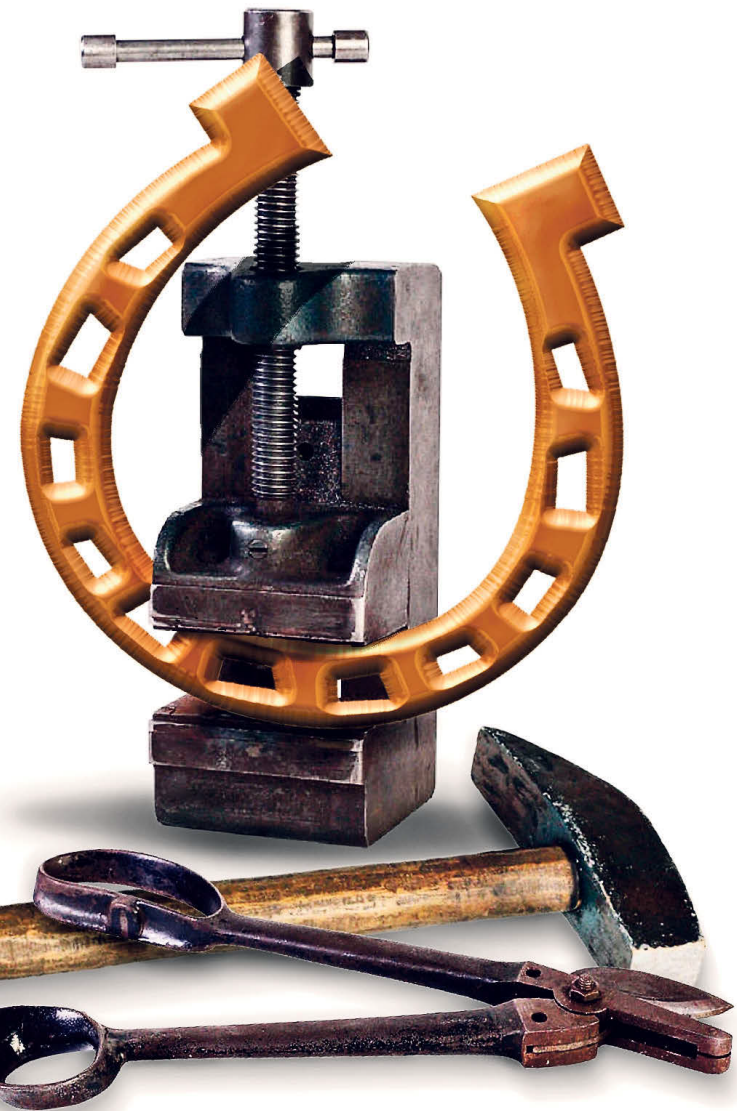
Vabadikest vangideks

Kui loobuda irooniast (seda ei olnud ju liast?), siis näeme, et püüd abstraktset printsiipi piinliku täpsusega rakendada viib absurdini. Vabadusest oleme jõudnud tema vastandini. Me oleme oma perekonna saatuse vangid. Ja olla iseenda saatuse kujundaja on Eestis väheste privileeg.

Ka õppetoetuste puhul näeme seda. Kuigi me oleme nõus pisut aita-ma (kui see meilt suurt tükki ei võta), siis tegelikku miinimumi eluga toimetulekuks me mingil juhul tagada ei taha. Mitte ainult inhsuse, vaid ka põhimõtte pärast: iga tegevuse juures peab ju olema takistusriba, mille inimene ise läbib. Me päästame inimese järve keskelt, kuid lükkame ta veel kaugel kaldast uuesti vette. Muidu pole ju õige asi, inimesel peab olema ka omavastutus!

Selline enesele pealepandud kitsikus seostub ka tavarusaamaga õnne kohta. Önn on meil kergesti äratuntav, väline asi. See ei seisne milleski sisulises nagu näiteks eneseteostuses, vaid lihtsalt „ree peale saamises”, ellujäämises. Kõikide jaoks ei ole reel kohta. See loogika ütleb vaikimisi, et õnnelik saab olla vaid teistele osaks saanud ebaõnne tõttu. Önn saab teoks enesele koha hankimise ja teiste eemaletõrjumise läbi. Önn pole sisemine tasakaal.

Osa sellest vaimulaadist on ilmselt pärit nõukaajast, mil pidime esmalt tegelema ellujäämisega. Kas me aga märkame, et hoiame ja tõlgitsemme vabadust ikka samas vormis? Hariduse puhul seisneb vahes selles, kas näha vabadust võrdse võimaluses üritada üldse ülikoolini jõuda või võimaluses (vaimsete võimete eeldu-

Illustratsioon: Hillar Mets

sel) eneseteostuseks ülikooli-hariduse kaudu. Ühel juhul me keskendume ellujäämisele, teisel elamisele.

Astume taas sama reha otsa

Minimaalselt vajalik mahus antav õppetoetus on eneseteostuse ja vabaduse eeldus. Vabadus eneseteostuse mõttes ei teostu abstraktses ruumis hõljudes, see vajab kandvat pinnast. Kui meil ei jagu raha tagastamatuks toeks, siis miks mitte sarnaselt mitmete Euroopa riikidega pakkuda tudengile riigi toetust (vt infokast), mille ta peab alles teatud sissetulekutaseme tekides laenuna tagasi maksma? Avalik ja isiklik huvi on siin kenasti tasakaalus.

Kuna alternatiive tõsiselt isegi ei kaaluta, siis tundub asi olevat kinni ikkagi põhimõtte. Peale nõukaaja võime selle juuri otsida ka sügavamalt rahvuspsüühikast. Meie rollimudeliks on küllap Vargamäe Andres, kes mõtestas armastuse ideed raske töö ja vaeva kaudu ning tegi seda äärmise meelekindlusega. Nii nagu meie mõtestame vabadust omavas-

tutuse ja turu kaudu. Pimedas tagatoas uskus Andres targast raamatust valgust leidvat, aga välja luges ta sealt üksnes omaenese piiratust ja nürimeelsust. Olles naiivselt põhimõttekindel, rakendas ta üht üsna lame-dat armastustõlgendust oma elul ja lähedastel. Andresega samastudes on seda tühisust piinav kogeda. Miks peaksime uuesti sama reha otsa üha astuma? ●

TOETUSTEST MUJAL

Pool tasuta, ülejäänud intressita

Saksamaal makstakse kuni 35. eluaastani tudengitele, kelle vanemad nende kõiki elamiskulusid katta ei saa, kuni 670-eurost toetust (*Bafög*). Sellest toetussummast pool on tagastamatu abi ja teine pool intressideta laen, mida tuleb hakata tagasi maksma viis aastat pärast ülikooli lõpetamist, juhul kui netosissetulek ületab 1070 eurot.

HILLAR METSA METSIK MAAILM

KÕIGE ROHKEM OLI KÜPSES EAS SÜNNITAJAJD SÕJAEELSES EESTIS

Aastatel 1926, 1935, 1945 sai emaks üle tuhande 40–44-aastase naise. 1955. aastaks oli nende arv drastiliselt vähenenud, siis sünnitas 787 samaealist naist. 2011. aastaks oli 40. eluaasta-

te alguses sünnitanute arv kahenenud 460-ni. Samuti on vähenenud ka 30-ndate lõpus sünnitanud naiste arv. 1926. aastal oli neid 2748 ja 1945. aastal veel 2621, ent 1955. aastal kõi-

gest 1711. Samal ajal ei ole nende kolme aasta kogusündide arv suuresti erinenud. 2011. aastal sai Eestis 35–39-aastaselt lapse 2096 ema.

Statistikaamet

POLIITIKUTE TASAKAALUKUSEST

Loomulikult on kõige tasakaalukama suhtumisega just need poliitikud, kes suhtuvad meediasse kui naeruväärsesse tobuksesse, kellele tuleb aeg-ajalt ikka mõni kulin liivakasti visa-

ta, et tal tegevust oleks (näiteks Rein Lang). Las siis meedia tee, mis tahab, peaasi, et ei nuta. Aadu Kagu kuulub selles skaa-las ilmselt meedia ohvrite kilda. Veiko Märka (Delfi)

SÕJAEELSES EESTIS said paljud naised lapsi 40-ndate keskel. Nüüd vaadatakse neile viltu

Naerualune pole enam ainult Saara

Piret Tali

ajakirjanik

Kui piibli-Saara 90-aastaselt Iisak sündis, ütles ta: „Jumal pani mind naerma! Igaüks, kes sellest kuuleb, naerab mind.” Jumala abiga on uuemate teadusuuringute fookus langenud „eakate” emadelt hoopis „eakate” isade vanusele.

Kui varem on viljakus või viljatus olnud eelkõige naiste vastutusala, siis nüüd hakkab see muutuma. Viimased teadusuuringud näitavad, et just isad pärandavad lastele

neli korda rohkem geneetilisi riske kui emad. Ja eakad isad võivad lastele pärandada skisofreenia või autismi.

Saara munarakud on ju sünnist peale samad, kuid Aabrahamide sperma tekib tüvirakkude pideva ja aktiivse jagunemise teel, milles kujuneb uusi mutatsioone. Rääkimata seda mõjutavast keskkonnast, eluviisist ja läbi põetud haigustest, mida on kõrgemaks eaks juba rohkem.

Minu ema sai mu 40-selt

Iga kord kui mõni esmassünnitaja julgeb perefoorumis tunnistada, et on üle 30 aasta vana, puhkeb torm või õigmini taifuun, mis lööb portaalis möllajad kahte vanuseliisse leeri. Hilisteismelised emad (17–21-aastased), kellest mõni oskab veel „güne-koloogi” asemel korduvalt „künegolok” kirjutada, löövad „vanad” noored emad üsna jul-tunult risti. Vastupidi muidugi ka. Need šovinistlikud debatid

on sama hambutud kui vaidlus selle üle, kas imikuiga ilma Emmaljunga vankrita on võimalik, või et kas kõik mehed on sead ja et kas Reima kombe on parem kui Lenne oma.

Agalapsed sünnivad just siis, kui see on võimalik ja vajalik. Kes ikka mõtleks last eostades geeniriskidele, oma arvatavale elueale või planeeritavale aastapalgale. Ei saa 18-aastane puhevil noor ema kogeda 35-aastase mamma emaks saamise kogemust ega vastupidi.

Minul on küll hea meel, et minu ema sünnitas mu 40-selt (nagu tema ema temagi), ehkki Nõukogude meditsiin tah-tis teda sellest plaanist loobu-ma panna – et selles vanuses sündivat kindlasti debiilikud. Ma pole kunagi oma vanemate vanusest numbrit teinud. Esiteks sõltub vanus inimese mõtlemisest (minu sportlik isa pole olnud kunagi vanem kui 25) ja teiseks ei saagi vanemad kunagi sõbrannad olla,

1925. aastal oli meil 460 40–45-aastast ja 140 üle 45-aastast sünnitajat. Nüüd on neid vähem.

Näen nooruse tervist ja tulusust, ent hindan eaga kaasnevaid teadmisi ja kogemusi rohkem.

sest nad on vanemad. Nende asi ongi vanem ja targem olla, mitte lastega diskole trügida.

Küllap sellepärast ei tormanud ma ka ise ei 20-ndates ega ka 30-ndate alguses peret looma ega sünnitama. Ma võin ju näha nooruse tervist ja tulusust, aga ma hindan eaga kaasnevaid teadmisi ja kogemusi sellest rohkem. Just seetõttu kutsuvad meie lapsed mind „mammaks”, see on emale kodune ja mõnus nimetus.

Hägused vanusepiirid

Ajal, kus keegi ei suuda enam inimese sotsiaalset küpsust määratleda terminitega teismelisus, keskiga ja vanadus, on kõik eapiirid muutunud väga häguseks. Tundub, et mingit küpsust ja valmisolekut kunagi ei saabugi. Kui viljakusperiood algab juba kümneaastasel ja eluiga on järjest pikem, siis mis vanuses on „õige aeg” lapsi saada? 20-, 30-, 40- või koguni 50-aastaselt?

Arvata võib, et mida varasemas nooruses lapsed sünnitatakse, seda tõenäolisem on, et vanemate elu lõpuks on lastel kärgpere, kuhu kuulub defineerimatult suur hulk vanemaid, poolsugulasi ja poolõdesid-vendi.

Või et mida hilisemas eas ja üksikvanemale nad sünnivad, seda tõenäolisem on, et laps muutub elu eesmärgiks, sisuks ja ebajumalaks. Kui partnerlussuhted on nii ebapüsivad, kas siis saab ainus elukestev tingimusteta armastus valit-seda ainult lapse ja täiskasvanu vahel?

Kuid mida arvavad sellest uuringust need 40–50-aastased „noored isad”, kes elavad oma kolmanda/neljanda/viienda verinoore naisega uue lapsega läbi juba mitmendat uut noorust? Või peaksid nad muretsema ainult siis, kui on DNA-analüüsi tulemustes kindlad? ●

Varem samal teemal: Margus Punab „Miks ka mehed peaks noorelt isaks saama”, 11.9

ABIELU RIKKA VANATÜDRUKUGA.
ORGANITE MÜÜMINE.
INVESTEERIMINE.
MILLINE ON SINU
TULEVIKUPLAAN?

Tasuta investeerimismess
RAHAKOMPASS 2012
Nokia Kontserdimajas
7. oktoobril kell 10–18

Seminaride kava
www.rahakompass.ee

Kummaline kahtlustus: Palling võttis pistist oma kaasaktsionärilt

Uurimine

Riigikogulast kahtlustatakse pistise võtmises, kuna ta omaenda firmat asjadega kursis hoidis?

Kärt Anvelt
kart.anvelt@epi.ee

Augusti lõpus selgus, et Reformierakonna rahastamise asjaolusid uuriva kriminaalasja kohtueelses menetluses on peale reformierakondlasest justiitsministri Kristen Michali ja tema erakonnakaaslasest riigikogu liikme Kalev Lillo saanud kahe eri paragrahvi järgi kahtlustuse ka riigikogu liige Kalle Palling. „Kõiki kahtlustatakse erakonna varale seatud piirangute rikkumises, Pallingu kahtlustus on lisaks kvalifitseeritud ka pistise võtmise sätte järgi,” ütles siis juhtiv riigiprokurör Heili Sepp.

Toona küsiti kommentaari ka peaminister Andrus Ansipilt, kes ütles huvitava lause: „Pistisega pole kursis, see puudub tema (Pallingu – toim) äripartnerit: üks kaasaktsionär on teisele andnud pistist, millest on kummaline aru saada, kuid ju on seal asjaolusid, mis selle vähem kummaliseks teevad kui minu pinnapealne informatsioon.”

Eesti Päevaleht hakkas uurima, mis võib ka peaministri poolt kummaliseks nimetatud pistisekahtlustuse taga olla. Selgus, et seda võibki vähemalt hetkeinformatsiooni alusel kummaliseks nimetada. Nimelt olevat Kalle Palling võtnud pistist – eurodes kolmekohalise summa – oma kaasaktsionärilt osaühingus Biokile ning lubanud vastutasuks hoida teda kursis keskkonnavaldkonnas toimuvaga. Puust ja punaseks tehtuna tähendab see, et Palling oleks justkui võtnud pistist selleks, et omaenda firmat asjadega kursis hoida.

Kahtlustada võiks kõiki

Kummaline on juba see, et firmas maksab üks osanik teisele informatsiooni eest pistist. Sama kummaline on seegi, et kui pistis olevat makstud kõnealusel juhul keskkonnavaldkonnas toimuvaga kursis hoidmise eest, siis kaudselt võiks samasuguse kahtlustuse esitada kõigile praegustele ja endistele riigikogu liikmetele. Nimelt kui rääkida riigikogu liikmete tööst laiemalt, siis kõik nad menetlevad seadusi ja kõigil neil on ka moraalne kohustus oma valijaid seadusloomes toimuvaga kursis hoida.

Kalle Palling oli kahtlustuses toodud ajavahemikul ehk siis eelmises riigikogus keskkonnakomisjoni liige. Ühtlasi kuulus ta koalitsiooni.

Koalitsioonierakonnad üldjuhul valitsusest tulnud eelnõudele suuri parandusi ja muudatusi ei tee ning tavaliselt läbivad need kiirelt kõik kolm lugemist. Ministeeriumidevahelisele kooskõlastusringile saadetud eelnõusid on kerge kätte saada. Ka kõik riigikogule üle antud eelnõud on avalikud ning nendega kursis olemiseks ei lähe vaja riigikogu liikmest sõpra ega tuttavat.

Kõnealusel firma Biokile asutas Palling 2008. aasta juunis, kuid väidetavalt oli juba poole aasta pärast selge, et äriplaan – biolagunevate kilekotid sissetoomine – ei toimi. 2010. aasta mais müüs Palling oma osaluse maha.

Palling ei soovinud kahtlustuse sisu kommenteerida ja viitas, et on vastava allkirja andnud. „Võin öelda, et minu südametunnistus on puhas ning loomulikult aitan igati kaasa tõe väljaselgitamisel. Kogu loo kohta arvan, et meil kehtib paraku absoluutse menetlemise põhimõte, mis tähendab seda, et kui keegi sinu peale näpuga näitab, siis asja ka menetletakse.”

Fotograafi kaamerasilm tabas Pallingu eile õhtul riigikogu hoone ees.

Foto: Tiit Blaas

MENETLUS

Riigiprokuratuur ei kommenteeri

Eesti Päevaleht saatis eile hulga küsimusi ka riigiprokuratuuri ja uuris, mille põhjal on riigiprokuratuuril alust kahtlustada, et Palling on oma kaasaktsionärilt pistist võtnud. Samuti soovisime teada, miks üks osapool, väidetav pistiseandja, sai kahtlustu-

se juuni keskel, aga teine pool – väidetav pistisevõtja ehk Palling – alles augusti lõpus. Samuti tahtsime teada, kuidas ikkagi aru saada kahtlustuse sisust, et Palling on saanud pistist selle eest, et hoidis oma äripartnerit kursis keskkonnavaldkonnas toimuvaga. „Kri-

minaalasi on keskkriminaalpolitseis kohtueelse menetluse faasis. Selles staadiumis ei ole menetluse huvides lahata seniseks kogutud tõendeid meedias ega analüüsida ajakirjanduses kahtlustuste üksikasju,” vastas juhtiv riigiprokurör Heili Sepp.

Diplomaadi autos oleva salakaubani tolli käed ei ulatu

Salasigaretid

Toll võib diplomaatilise numbrimärgiga auto pagasi läbi otsida ainult tõsise kahtluse korral.

Margarita Kornõševa, Aleksandr Novožilov

Narvalane Artur Gontšarov laadis Youtube'i videod, millest nähtub, et Vene konsulaarosakonnale kuuluv ja diplomaatilisi numbrimärke kandev auto veab üle piiri salasigarette. Tollitöötajad tunnistavad, et nende käed kipuvad sellisel puhul lühikeseks jääma.

Viini konventsiooni kohaselt ei tohi diplomaatilise numbrimärgiga autot teiste autodega sarnaselt läbi otsida. „Tolliamet võib diplomaadi pagasit kontrollida, kui on põhjendatud kahtlus, et seal

võib olla salakaupa,” selgitas Kaia-Liisa Kallas maksu- ja tolliametist.

Läbiotsimist võib korraldada üksnes konsulaadi esindaja juuresolekul. Pealegi on põhjendatud kahtlus selline mõiste, mis kõlab laialivalguvalt ja ongi seda. Kallas mõõnis ka ise, et kahtlus peab sellisel juhul olema ikka väga-väga tõsine, kuid mida see täpselt tähendab, ei osanud ta veel eile öelda.

Konkreetselt juhtumit ei ole maksu- ja tolliametil võimalik ka seetõttu kommenteerida, et seda keelab maksusaduse seadus.

Välisministeeriumi presiesindaja Helen Rits lausus omakorda, et video võib saada kahtluse aluseks. „Videolõik võib anda aluse kahtluseks, et konsulaadi autot ei kasutata otstarbekalt,” sõnas ta.

Diplomaatilise numbrimärgiga autosid pole tollil õigust piiripunktis kontrollida.

Foto: Rauno Volmar

Ent ka ministeerium ei tegele uurimise ega sanktsioonidega ja asja peab ikkagi selgitama politsei või maksu- ja tolliamet.

Konsulaat vaikib

Gontšarov avastas valskuse enda sõnul pärast konsulaadis abi küsimist, kui kohtus seal oma vana sõbra Juri Dmitrijevi. Dmitrijev rääkis Gontšarovi väitel jutu käigus, et töötab konsulaadis ja ühtlasi käib diplomaatilisi numbrimärke kasutades ühe teise konsulaartöötajaga Venemaalt salasigarette toomas. Kuna tollel olevat probleeme sigarettide mahuümisega, siis palus ta Gontšarovi abi.

19. septembril videokeskkonda Youtube laaditud videost on kuulda juttu sellest, et Venemaalt toodavaid sigarette müüakse Narvas kaheksa korda hinnaga ja üle piiri käiakse umbes kord nädalas.

Väidetavalt kasutatakse selleks Mercedes-Benz Sprinteri väikebussi, mis kannab konsulaadi registreerimismärki CD 2814 ja mille eest vastutab narvalane Gennadi Šestakov. Seda autot ei saa keegi

kasutada ilma kohalike diplomaatide loata. Eileõhtuse seisuga polnud konsulaat väiteid kommenteerinud.

Vene diplomaatidega on ka varem Narvas kahtlasi olukordi olnud. Kõige omapärasem oli ehk see, kui juua täis konsulnõunik Sergei Suhharev 2009. aasta suvel autoga mööda Narva linna tiirutas. Politseinikud pidasid auto kinni ja palusid ilmsete joobetunnus-

Videolõik võib anda aluse kahtluseks, et autot ei kasutata otstarbekalt.

tega Suhharevil alkomeetrisse puhuda, millest ta keeldus ja minema sõitis.

Politseipatrull jälitas autot, suutis selle uuesti peatada ja palus Suhharevil kohale kutsuda teised konsulaadi töötajad, kes ta turvaliselt koju toimetaksid. Diplomaat Sergei Suhharev ei võtnud ka seda palvet tõsiselt, tagurdas politseiautole otsa ja lahkus sündmuskohalt. ●

Sanderi galerii on internetist maha võtnud ka varem müüdud maalide andmed. Foto: Rauno Volmar

Politsei uurib Mart Sanderi galerii võltsinguid

Võltsingukahtlus

Sanderi galerii on nii võltsitud kui ka varem müüdud maalid kodulehelt maha võtnud.

Dannar Leitmaa

dannar.leitmaa@epi.ee

Eile algas kriminaalmenetlus, mis peab selgeks tegema, kuidas Mart Sanderi galerii ostenud suvalised maalid võltsiti müügihetkeks eesti kunstnike teosteks. Kuna Eesti Päevaleht pöördus Mart Sanderi poole esmaspäeval enne maalide oksjonile minekut ja Sander nad kohe müügilt ära võttis, saab praegu kahtlustada kel-muse katse toimepanekut.

Politsei julgustab endiselt inimesi võltsingukahtluse korral uurima oma maali päritolu ja seejärel pöörduma politsei poole. Selleks peaks maal läbi-ma ka ekspertiisi ja võltsingu ilmnedes oleks Sanderi galerii süü juba tunduvalt suurem.

Samal ajal on galerii koduleht teinud läbi olulise puhastuse, sest kahtluselused maalid on maha võetud. Huvitaval kombel on samuti maha võetud info varem müüdud maalide kohta. Eesti Päevaleht edastas politseile varem tehtud väljatrüki nii eBayst, kus maalid Mart Sanderi e-Bay kasutajakontoga osteti, ja Sanderi enda galerii kodulehelt, kus need uue autorsusega kallimalt müügis olid. „Kuni probleemide lahendamiseni oleme peatanud kunstiteoste netimüügi. Teid huvitavaid teoseid võite näha galeriis,” seisab kodulehel selgitus.

Ainuüksi Eesti Päevalehe tehtud esialgse uuringu põhjal kerkis esile seitse teost, mille päritolu näib pea identsete välismaist päritolu kaksikute tõttu kahtlane. Nende maalide oksjonil alghinnaga mahamüümine oleks Sanderile sis-

se toonud 15 900 eurot. Samade teoste kokkuostuhind ilma eestimaiste kunstnike signee-ringuteta oli vaid 2050 eurot.

Sander väidab endiselt kõikjal, et tegu on tema assistentide tööga ning tema pole maalide ja võltsingutega otse-selt seotud. Eesti Päevaleht võttis ühendust Saksamaa galeriipidaja Edgar Störkmanniga, kes müüs Sanderi galeriile Friedrich Carl Roseni talvis-te Alpidega maali, mis aga Eestis oli müügil kui Hugo Lepiku Rootsi maastik. Störkmann kinnitas, et tema saatis maali DHL-i postiteenust kasutades Mart Sanderi enda nimele galeriisse. „Ma ei saa seda teada, kas ta ostis selle ise või tegi seda tema assistent, aga ostja kasutas tema nime,” kinnitas Störkmann. Sama tunnis-tas juba esmaspäeval ka Saksamaal Ria Picco-Rückerti vedurimaali müüki pannud Christoph Sachadä. See maal muutus Sanderi galeriis Andrus Johani tööks, millele lisandus veel punane viisnurk.

Kes võttis maalid vastu?

Tösi – DHL Eesti tunnistab, et see ei tähenda, et Mart Sander oleks ise pidanud maali kättesaamist allkirjaga kinnitama, vaid see võis sattuda ka mõne teise samas galeriis töötanud inimese kätte. „Saaja ei pea tingimata isiklikult saadetist vastu võtma, seda võib teha ka mõni muu saaja volitatud või saaja aadressil asuv isik,” sõnas Kristel Sagris DHL-ist.

Sanderil ei tohiks endiselt olla raske politseile kinnitada, kes sellisel juhul maalid vastu võttis, ja oma väidete kinnituseks selgeks teha, kes võis maalidele uue nime panna. Siiamaani on Sander jät-nud Eesti Päevalehe sedalaadi küsimustele kindla vastuse andmata ega ole oma väidete tõendamiseks ka politseisse pöördunud. ●

Kaplinskist ja Kalmust võivad peatselt saada akadeemikud

Teadus

Teaduste akadeemia avalikustas 17 kandidatuuri, mis on esitatud juunis väljakuulutatud viie vakantse akadeemikukoha täitmiseks.

Eesti teaduste akadeemia vakantsele akadeemikukohale kirjanduse alal kandideerivad Jaan Kaplinski (pildil), Doris Kareva, Hando Runnel, Mats Traat ja Jüri Talvet.

Maateaduste alal kandideerib kohale värske Tartu üli-

kooli rektor Volli Kalm koos Ülo Manderi ja Siim Veskiga, täppisteaduste alal Jaan Jan-no, Kaupo Kukli, Ergo Nõm-miste ja Toomas Rõõm, infor-maatika alal Peeter Laud, Mart Min ja Jaak Vilo, ajaloo alal Ivar Leimus ja Tõnu-Anders Tannberg.

Akadeemia üldkogu valib uued akadeemikud oma 5. detsembri koosolekul. Eel-misel aastal sai Eesti viis uut akadeemikut, sealhulgas oli ka Arvo Pärt. ● Delfi

Foto: Lauri Kulpsoo

UUS GEISHA DARK

PEHME PÄHKLITÄIDIS KAETUD HÕRGU TUMEDA ŠOKOLAADIGA. IGAS PÄEVAS ON KILLUKE UNISTUST.

Hanno Pevkur andis meditsiini rahastamise kohta eile aru tervishoiutöötajate üldkoosolekul „Väljapääs on tegudes“.

Foto: Rauno Volmar

Streik lükkab eriarstile pääsu

Analüüs

Haiglad lubavad patsientidele helistada, kui planeeritud vastuvõtt streigi tõttu ära jääb.

Lauri Tankler
reporter

Meditsiinitöötajate streigi kohta võis eile ja varemgi sel nädalal kuulda palju erinevaid kommentaare, kes kui palju kannatab ja mida võiks arstide äravoolu vastu ette võtta, kuid patsienti kõige rohkem huvitavad küsimused jäid üpriski lahtiseks.

Kui osapooled täna pärastlõunal sotsiaalministri kohutades lahendust ei leia, siis on streigi pihtahakkamine kindel, tunnistas minister Hanno Pevkur eile. Sisuliselt on kavatsus niivõrd kindel, et järgmiseks nädalaks on Tallinna ja Tartu haiglad teinud endale töökaavad, mis mõjutavad neid, kel

„Reedel me lepime kokku esmaspäevaste patsientidega, kui vastuvõttu ei toimu,“ ütles Lill. „Kõik täpsustub homme (täna – toim) hommikuks: kes streigib ja kes ei streigi. Teoreetiliselt on arstil õigus öelda sama päeva hommikul, et ma täna streigin, aga me oleme palunud, et sellest saaks päev varem teada patsientide teavitamiseks.“

Broneerimine seiskub

Jääge siis telefonikõnet ootama, on öeldu mõte. „Siin on muidugi oluline ka veel see, et me saame helistada nendele patsientidele, kelle kontakt-andmed on meil olemas ja on uuendatud,“ lausus Lill. „Alati võib olla risk, et andmed on vananenud.“

Ja kui eile oli veel võimalik mõne haigla broneerimistelefonil endale eriarsti aega kinni panna, siis näiteks Ida-Tallinna keskhaiglas nahaarsti juurde polnud võimalik selleks aastaks enam aega leida ja helistajal paluti järgmisel nädalal uuesti proovida, sest „siis on jaanuarikuu graafikud ka olemas“.

Samal ajal teatas Ida-Tallinna keskhaigla eile, et järgmisel nädalal ei registreerita vastuvõttu ei esmaspäevaste patsientide. „Patsientidel palutakse jälgida streigiteateid ja helistada uuesti peale streigi lõppu,“ seisis haigla väljasaadetud streigiteates. Kuid ka seal selgitati, et patsiendid, kelle vastuvõtt jääb ära, leiavad endale uue aja tõenäoliselt järjekorra lõpus.

Kiirabi töötab tavapäraselt

Samasuguse graafiku on Tartu ülikooli kliinikum kirja pannud kliinikute kaupa: kus töö käib tavapäraselt ja kus tuleb uued ajad kokku leppida. „Patsiendid on teavitatud ja on olemas kokkulepped“ märges seisab enamiku erialade juures, mis tähendab, et sel nädal

on Tartus käinud juba kibe kiire teavitustöö teadmisega, et täna siiski ministeeriumi ja haigekassaga tõenäoliselt kokkuleppele ei jõuta.

Muidugi kinnitavad kõik streikijad, et vähemalt esimesel nädalal ei jää ära statsionaarne ja päevaravi. Samuti tehakse kõik alla 18-aastaste ning onkoloogilist ja hematoloogilist ravi vajavate patsientide vastuvõtt. Loomulikult töötavad ka erakorralise meditsiini osakonnad, millele otsitakse vajaduse korral lisatööjõudu.

Oma toetusstreigist on märku andnud perearstid, kelle kõige olulisem aspekt on töökoormuse vähenemine. „Soovime näidata, milline olukord kujuneb esmaspäevaste arstibis, kui arstid annavad abi just nii palju, kui riik täna lepingu kohaselt tellib, ja kõik edasine on olnud ületöö, mida oleme siiani teinud entusiastmisi,“ teatas perearstide liit kolmapäeval.

Perearstidel näpp pulsil

Kui eile mõnele Tallinna piirkonna perearstikeskusele helistasime, kinnitasid nad, et kõik kokkulepitud kohutused kehtivad, kuid uusi aegu registreeritakse oluliselt vähem. Niisiis võib ka oma perearstile helistades arvestada tavapärasest pikema järjekorra või pikema telefonile vastamisajaga. „Eks me vaatame, mis edasi saama hakkab, praegu on ju kõik nii lahtine,“ teatati ühe keskuse registratuurist.

Üldiselt oleks siiski soovitatav täna oma perearstilt ja võimalikult eriarstilt (kelle juurde järgmistel nädalatel aeg kinni pandud) üle küsida, kas ja milal on võimalik teda näha. ●

Täna Delfis: kas arstide streik ikkagi tuleb?

KOMMENTAAR

Õpetajate streigi õppetunnid

„Tahaksin streikijatele tänu avaldada. Selle eest, et kui ma enne streiki olin veendunud, et haridusreform on vajalik, siis nüüd olen ma veendunud, et see on möödapääsmatu,“ ütles kevadel haridusminister Jaak Aaviksoo ja peagi „koputati“ valitsuses ära tema algatatud üldhariduse korrastamise plaan. Mõte

oli selline, et raha justkui olnuks, aga õpetajad seda oma palgaseadlil ei näinud. Uues eelarves on teised lood.

Asendaksime sõna „haridus“ sõnaga „sotsiaalkindlustus“ ja Aaviksoo Pevkuriga. Tuletame meelde, et tegelikult on ka Pevkuril plaan sotsiaalkindlustuse (eelkõige just töövõimetushüvitiste ja

-kindlustuste ning eri kassade) korrastamiseks. See aga peaks olema seotud hoopiski tööandjate-töövõtjate panusega.

Pealegi – ajutise ja pideva töövõimetuse kava on Pevkuril nii suurejooneline, et peaks ikkagi üldisse sotsiaalmaksupata rohkem raha juurde tooma. Nüüd võiks olla see võimalus.

Krediidipank

Otsime Krediidipanga Tartu filiaali

JUHATAJAT,

kelle peamiseks tööks on korraldada ja arendada filiaali tööd, luua ja hoida kliendisid, müüa pangatooteid, analüüsida krediidi projekte ja teha nende üle järelevalvet ning hinnata ja ette valmistada krediidilepinguid.

Kandidaadilt eeldame:

- majandusala või juriidilist kõrgharidust
- juhtimistöö kogemust finantsvaldkonnas
- organiseerimisvõimet, nõudlikkust, iseseisvust, täpsust ja korrektsust
- head analüüsivõimet
- suurepärase suhtluse-, müügi- ja läbirääkimisoskust
- tulemustele orienteeritust
- eesti keele oskust kõrgtasemel, head vene ja inglise keele oskust
- head arvutioskust

Kasuks tuleb ärikontaktide olemasolu Tartumaal ja regiooni majanduse tundmine.

Pakume:

- huvitavat ja mitmekülgset tööd
- pikaajalist töösuhet
- nüüdisaegset töökeskkonda
- tulemustest sõltuvat konkurentsivõimelist tasu

CV ja motivatsioonikiri märgusõnaga „Personal“ palume saata hiljemalt **12. oktoobriks 2012** ASile Eesti Krediidipank, Narva mnt 4, 15014 Tallinn või e-postile personal@krediidipank.ee

TŠEHHI LEEVENDAS ALKOHOLIMÜÜGI PIIRANGUT

Metanoolimürgituse tõttu Tšehhis kodumaisele kangele alkoholile kehtestatud müügikeeld tühistati osaliselt. Müüa lubatakse enne 2012. aasta 1. jaanuari toodetud üle 20-protsen-

dise alkoholisisaldusega jookke. Ülejäänul puhul tuleb 60 päeva jooksul esitada päritolutõendid, vastasel juhul läheb toodang hävitamisele. Metanooli tõttu on surnud 26 inimest. **EPL**

CLINTONIL HAKKAS IGAV

USA välisminister Hillary Clinton tabati ÜRO-s Lähis-Ida julgeolekule pühendatud istungil oma märkmetele igavledes ringe, tähti ja midagi viinamarjakobaraid meenutavat sodimas. **Delfi**

SLOVEENIA OPOSITSIOONIJUHT VAHISTATI

Ulatusliku korruptsioonijuurd-luse puhul peeti kinni Sloveenia opositsioonijuht, pealinna Ljubljana linnapea Zoran Jankovič. Uurimise üksikasju ei ole riiklik juurdlusbüroo esitanud.

Jankoviči vasaktsentristlik era-kond sai viimastel parlamendi-valimistel kõige rohkem hääli, kuid ei suutnud valitsust moodustada ja võimule tuli parem-tsentrastlik koalitsioon. **Delfi**

Saakašvili võib vanglaskandaali ja protestijate kiuste ikkagi võita

Valimised

Gruusia vangla-skandaalile järgnes võimude vasturünnak miljardär Ivanišvile.

Heiki Suurkask

heiki.suurkask@epi.ee

Konkurents esmaspäeval valitava Gruusia parlamendi 150 kohale on tihe: neliteist parteid, kaks valimisliitu ja neli üksikkandidaati. Ometi on valimiste keskkomisjon keeldunud registreerimast 19 partei nimekirju. Kuigi opositsioonijõud on valimisedelitel kirjas, jääb ikka veel ruumi protestiks, et valimiste puhul on sohki tehtud. Eksriigipea Nino Burdžanadze juhitud Demokraatlikku Liikumist valimistele ei lastudki.

Agas kui uskuda ainsat valimiste eel korraldatud küsitlust (augustist), peaks president Mihheil Saakašvili juhitud Ühendatud Rahvuslik Liikumine ikkagi koguma 36 protsenti ja miljardär Bidzina (alias Boriss) Ivanišvili juhitud valimisliit Gruusia Unistus kõigest 18 protsenti hääli. Kui palju viimaste nädalate vastastikune sõimlemine on pilti muutnud, me muidugi ei tea.

Eelmsel nädalal lasi opositsioon oma telekanalites eetrisse videokaadreid piinamistest Gruusia vanglates, aga võimud said kohe vastata omapoolse rünnakuga, süüdistades Ivanišvilit kuritegeliku maailmaga suhtlemises. Vangivalvur, kes

piinamisvideo tegi, peab nüüd ise rahvast veenma, et talle selle eest peale ei makstud.

Ja võimud said just enne valimisi uue võimaluse vanglatesüsteemi reformijatena silma paista: kaks ministrit tagandati, suurpuhastus vanglates jätkub. Gruusia mainele tekitatud plekk on ikkagi liiga suur. Tagatipuks läks president Saakašvili New Yorgis ÜRO kõnetooli, et oma sisemaisele opositsioonile koht kätte näidata.

Vene raha Gruusias

„Gruusia valimiskampaaniasse on tulnud miljardeid dollareid Venemaa raha, ka palju muid ressursse on kasutusele võetud ja nüüd üritavad ka Venemaa sõjaväelased protsessis taustajõudu mängida,” vihjas Saakašvili nii Ivanišvili rikkuse päritolule kui ka valimiste eel Gruusia naabruses alanud Venemaa sõjaväeõppustele Kavkaz 2012.

Ivanišvili (varandust 6,4 miljardit dollarit) on Venemaa-sõprust kategooriliselt eitanud. Ka need parteid, keda ta valimistel esindab, esitlevad end eranditult läänemeelsetena.

Gruusia poliitika on olnud hüsteeriline alates rooside revolutsiooni võidust 2003. aastal. Ühed valijad on Saakašvilit endiselt vaimustuses, teised süüdistavad teda kõige hirmsamates pattudes. Ja ka füüsilisest arveteklaarimisest ei pääseta.

2007. aastal tuli sada tuhat grusiini Tbilisi tänavaile, süü-

Foto: Reuters/Scanpix

Gruusia poliitikas just rusikaid süles ei hoita: võimupartei pooldaja püüab Signagis vastasleeri liikmele „mõistust pähe taguda”.

Valimistel osalevad jõud

Ühendatud Rahvuslik Liikumine, juht Mihheil Saakašvili, kogus 2008. aastal 59,2 protsenti hääli, senises parlamendis oli nende pärlalt 98 kohta 150-st.

Valimisliit Gruusia Unistus, asutatud tänavu, liidriks Bidzina Ivanišvili. 2008. aastal sai Ühendatud Opositsioon

17,7, vabariiklased 3,8 protsenti hääli.

Kristlikud demokraadid, juhiks Giorgi Targamadze. 2008. aastal kogusid 8,7 protsenti hääli.

Leiboristlik Partei, vasakpoolne, juht Šalva Natelašvili, kogus 2008. aastal 7,4 protsenti hääli.

USA valetab droonirünnakutes hukkunute arvu väiksemaks

Uuring

Terroristide hävitamiseks mehitamata lennukite kasutamine ei ole end Pakistanis õigustatud.

Kaivo Kopli

kaivo.kopli@epi.ee

Stanfordi ja New Yorgi ülikooli õigusteaduskondade eksperdid jõuavad vastses raportis järeldusele, et Pakistani hõimualadel, eelkõige Waziristanis on mehitamata lennukite rünnakutes hukkunud palju rohkem tsiviilelanikke,

kui USA ametnikud on tunnistanud.

Paljud inimõigusorganisatsioonid on varemgi sama kuulutanud, kuid nagu märgiti New York Timesi sõjateemadele pühendatud blogis, on üleile avaldatud uuring seni mahukaim droonirünnakute käsitus ja tugineb neis haavata saanute ning hukkunute perekonnaliikmete, Pakistani ametnike, juristide ja ajakirjanike küsitlemisele.

Ühtaegu ei suudeta selleski raportis tsiviilohvrite arvu nimetada ja viidatakse Londonis asuva uuriva ajakirjanduse

Foto: AFP/Scanpix

Pakistanlased nõuavad droonirünnakute lõpetamist.

se büroo (BIJ) kogutud andmetele, mille järgi olevat 2004. aastast saadik hukkunud 474–885 tsiviilisikut. Raporti üks autoreid, James Cavallaro Stanfordin üles ajalehele Los Angeles Times, et nad pidasid lihtsalt BIJ andmeid usaldusväärsemaks kui just droonirünnakute seirega tegeleva veebisaidi Long War Journal andmeid, mille järgi olevat 2006. aastast saadik hukkunud 138 tsiviilisikut.

Kaks lööki samasse kohta

New Yorgi ülikooli meeskonna juht Sarah Knuckey pidas eriti halvaks topelrünnakute taktikat ehk pärast esimest lööki samas kohas veel ühe droonirünnaku korraldamist, mille tõttu hukuvad esimese rünnaku ohvreid otsima ja abistama läinud päästjad ja sugulased. Üks humanitaarorganisat-

sioon, mille nime turvalisusele viidates raportis ei mainita, on andnud oma töötajatele juhise viivitada droonirünnaku kohale minekuga vähemalt kuus tundi.

Ameerika ametiisikud, sealhulgas president Barack Obama, on droonirünnakuid sõakalt kaitsnud. Nende väitel on kaugjuhitavad lennumasi-

BIJ andmeil olevat 2004. aastast saadik hukkunud 474–885 tsiviilisikut.

nad terroristide kahjutuks tegemiseks kõige täpsemad relvad. USA ametnikud on ka väitnud, et nii rünnakute sihtmärgiks olevad rühmitused kui ka Pakistani ametnikud olevat tsiviilohvrite hulga liialdanud. ●

Elektri kallinemine:

13 lihtsat küsimust, 13 rasket vastust

Ann-Marii Nergi
ann-marii.nergi@ep.ee

1. Kuidas on võimalik, et turu avamine ja konkurents tõstab hindu? See tundub lihtsalt neutraalselt ebaloogiline.

MMK: Põhjus on selles, et elektriturust avanemine pole elektri kallinemist tingiv tegur. 2013. aasta algusest muutuvad CO₂ kvootide hinnad ja ka Eesti tootjad peavad ostma kõik tootmiseks kuluvad kvoodid turult ning põlevkivist ja muudest taastumatu-dest allikatest energia tootmine kallineb. Seega läheks põlevkivist elektri tootmine järgmisest aastast niikuinii kallimaks. Praegu saavad Eesti tootjad heitmekvooti tasuta.

Kui hetkel maksab Eesti Energia toodetud energia kilovatt-tund umbes 30 eurot, siis näites 20-eurose aastekvoodi tonnihinna juures tõuseks kilovatt-tunni hind 50 euro kanti. Kindlasti tõuseks elektri hind ka ilma elektriturgu avamata. Nimelt jõuaks siis meie kodudesse suuremalt jaolt põlevkivist ja teistest taastumatutest allikatest toodetud elekter nagu seni. Kuna heitmekvootide ostuhind mõjutab just selleid elektritootmisviise, siis oleks sel suletud turul mõju ka tarbijalt küsitavale elektrihinnale. Avatud turul ostetakse aga elektrit börsilt, kus kaubeldakse ka Põhja-Euroopa tuule-, hüdro-, päikese- ja muude taastuvenergia liikidega. Kuna sel viisil elektri tootmiseks pole aastekvooti vaja ka edaspidi, tasakaalustab taastuvenergia osakaal heitmekvoodi hindade mõju elektri maksumusele.

2. Millal saab hakata elektripakkujate vahel valima ja lepinguid sõlmima? Või ei olegi (kodu-) tarbijate jaoks ikkagi vaba turgu ja valida saab

ainult kolme EE paketi vahel?

MMK: Turu avanedes 2013. aasta 1. jaanuaril on eratarbijatel võimalik valida vähemalt nelja-viie elektrimüüja vahel. Peale Eesti Energia on lubanud fookuse eraklientidele suunata ka Elektrum Eesti (endine Latvenergo), Imatra Elekter (endine Fortum), VKG Elektrivõrgud ja 220 Energia. Eesti Energia, 220 Energia ja Elektrum on oma paketid avalikustanud, kaks esimest koos hindadega. Kindlasti tuleb oktoobris lisa. Kõigi elektrimüüjate kontaktandmed on kättesaadavad näiteks <http://avatud2013.ee/elektrimyyjad/>

KA: Konkurentsiamet ei tea, millal, milliste pakettidega ja mitu elektrimüüjat hakkavad kodutarbijatele lepinguid pakkuma.

3. Kas ei oleks võimalik seadustada ka organiseeritud elektritarbimist? Iga vald, linn, maakond kuulutaks välja hanke elektri ostmiseks ja spetsialistid valiksid soodsaima pakkuja.

MMK: Elektri ostmiseks saab moodustada hulgiostulepinguid, kaasates mitmeid tarbijaid (kas või külade kaup). Mingeid takistusi selleks ei ole.

4. Kui on börsipõhine hind, kas siis saaks ka igapäevase arvestuse, et teaks, millal pesu pesta, puid saagida ja kas mõnel päeval on kasulik hoo- pis mitte tarbida?

EE: Kui kliendil on tunnipõhise mõõtmisega arvesti ja ta valib Muutuva tunnipõhise paketi, käib tarbitud elektrienergia arvestus täpselt börsi tunnihindade alusel. Paraku on hetkel koduklientide hulgas tunnipõhise mõõtmisega arvestite osakaal väga väike. Võrguettevõtted on kohustatud viima kõik elektrikliendid 2017. aastaks kauglugemisele ja siis on see võimalus igal kliendil.

5. Kui ostan elektrimüüjalt hüd- ro-, bio- või tuuleenergiat, kas pääsen siis taastuvenergia tasust?

EE: Taastuvenergia tasu on elektriarvele lisanduv riiklik tasu ja see tuleb maksta kõigil elektrikliendidel sõltumata sellest, kus võrgupiirkonnas nad elektrit tarbivad, kellelt elektrienergiat ostavad või mis allikatest elektrienergiat kasutavad.

6. Kes otsustab marginaalide üle ja kas riigifirma puhul peavad need nii kõrge olema?

MMK: Vabaturul marginaale ennetavalt reguleerida ei saa – see ei ole siis ju vabaturg. Riigi omanduses äriühingule kehtivad siin samad reeglid, mis teistele. Marginaalide põhjendatust saab sõltumatu regulaatorina kontrollida konkurentsiamet, aga nemad ei kooskõlasta vastavat hinda ette. Kuivõrd mõistliku ärikasumi mõistet ja marginaali ei ole kuskil õigusaktidega sätestatud, siis võib see iga elektrienergia müüja puhul erineda. Sellele saab hinnangu anda konkurentsiseaduse mõttes.

KA: Avatud turul võib iga turuosaline kujundada vabalt hinnapaketid ja küsida müüdava elektrienergia eest turupõhist hinda. Hinnalae piiranguks saab asjaolu, et samal turul tegutsevad teised ettevõtted, kes pakuvad väiksemat hinda, saavad kõrgemat hinda pakkuva ettevõtte klientidele. Seega on ettevõtte jaoks mõistlik pakkuda hinda, mis katab kulud koos kasumiga. Kasum tagab ettevõtte jätkusuutlikkuse. Seega ei ole Eesti Energia AS-i pakutavad paketid reguleerimise objektid, vaid pigem ettevõtte ettekujutus elektrienergia kui kauba väärtusest turul.

7. Kas keegi on üldse analüüsinud, kuidas mõjutab elektri hinna tõus meie majandust, inflatsiooni ja teisi olulisi näitajaid?

EP: Elektri hind tõuseb kodutarbijate jaoks fikseeritud paketi korral 2013. aasta alguses 20 protsenti, mida eeldasime ka juunis avaldatud prognoosis. Jaanuaris muutub tarbijahinnaindeks seetõttu eeldatavalt 0,7 protsendipunkti ja see mõju kestab kogu aasta vältel.

MMK: Kui me oletame, et elektriarve suureneb 20%, siis mõju inflatsioonile oleks ligikaudu üks protsent, sellest 0,7% tuleneks otseselt elektri hinna tõusust kodutarbijatele ja ülejäänud 0,3% muude kaupade ja teenuste hinna tõusust. Sealjuures tuleb silmas pidada, et suurettevõtted on juba mõnda aega avatud turult elektrit ostnud, seega on see komponent paljude kaupade hinnas sees.

Eesti leibkonnaeelarve uuringu (2010) põhjal toob elektri hinna tõus kaasa leibkonna elektriarve suurenemise keskmiselt 60 eurot aastas ehk 0,8% väljaminekutest.

Maakonniiti on elektri hinna tõusul suurem mõju Harjumaa, v.a Tallinna elanikele (lisakulu keskmiselt üle 100 euro aastas). Väiksem väljaminekute kasv puudutab Ida-Virumaad (u 30 eurot aastas) ja Kagu-Eesti piirkonda (ligikaudu 50 eurot).

8. Meie korter- ja vahetati kõik elektrimõõtjad uute kahetariifsete vastu. Lepingud jäid kõik vana ühtlase paketi mõõtmiseks. Kui ma tahan nüüd hakata kahetariifse elektri eest maksma, siis mis ma teema pean ja kui kalliks see mulle läheb?

EE: Kui võrguleping on teie nimel ja teil on kahetariifne

Eesti Päevaleht valis välja mõned tüüpilisemad küsimused, mida tarbijad avatud elektriturust ja hinnatõusust teada tahaksid, ja palus eri ametkondadel neile lihtsasti mõistetavalt vastata. Vastavad Eesti Energia (EE), konkurentsiameti (KA), majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi (MMK), Eesti Panga (EP) ja tarbijakaitseameti (TKA) esindajad.

elektriarvesti, saate meie e-teeninduses ise valida, kas soovite osta elektrienergiat ühe- või kahetariifse hinnaga. Kahetariifse hinna kasuks soovitame otsustada suurematel elektritarbijatel (näiteks kütjatel), kes kasutavad poole või rohkem elektrienergiast öisel ajal. Kui tarbite elektrienergiat peamiselt päevasel ajal, tasub võtta ühetariifne elektripakett.

9. Mis takistab Eesti Energiat jätkamast oma praeguste klientidele ka tulevikus praeguse hinnaga elektri müümist?

EE: Kui me jätkaksime avatud turul elektri müümist tänaste suletud turu hindadega, tähendaks see Eesti Energiale elektri tootmise ja müügi pealt märkimisväärse kahju teenimist. Lisaks oleks selline tegevus ka ilmselt keelatud, kuna tegemist oleks turuhinna teadliku moonutamisega, mis pärsib vaba konkurentsi.

10. Miks üldse peab elekter olema börsil? Kuna paistab, et börsil kujunevad hinnad tihti üsnagi spekulatiivselt, siis miks peaks hakkama elektri hinnaga niimoodi spekuldeerima?

MMK: Eesti liitus 2004. aastal Euroopa Liiduga ja võttis endale ühinemislepinguga kohustuse meie elektriturg konkurentsile avada.

Teatavasti kujuneb hind vabaturul nõudluse ja pakumise tulemusel sõltumata sellest, mis toote või teenusega on tegemist. Börs on parim võimalus õiglase ja läbipaistva hinnakujunduse tagamiseks, kuna hind kujuneb paindlikult igaks tunniks ning andmed börsihinna kohta on kõigile vabalt kättesaadavad. Tänu sellele on igal inimesel võimalik võrrelda, kuivõrd on ühe või teise elektrimüüja pakutav hind korrelatsioonis elektri börsil Nord Pool Spot kujune-

vate hindadega. Ilma börsita aga elektritarbijal igasugune võrdlusvõimalus sootuks puudub ja see oleks spekulatsioonidele palju rohkem avatud.

11. Kui koduklientide jaoks algab konkurents elektrimüüjate vahel, siis elektribörsil toimub konkurents elektritootjate vahel. Elektribörs tagab selle, et klientidele on alati kättesaadav kõige odavam turul pakutav energia. Börsil kontrollitakse väga rangelt seda, et tootjad ei teeks põhjendamatute hindadega pakkumisi.

12. Kui sõlmin lepingu näiteks Latvenergoga, siis kas arveid saadab mulle mu lepingupartner või ikka EE? Kuidas jääb võrgutasuga?

EE: Praeguse seisuga saate kaks arvet: elektrienergia arve Latvenergolt ja võrguteenuse arve Eesti Energialt. Võimalik, et tulevikus see muutub, kuid selleks on vaja teha süsteemi arendusi nii andmelaos kui ka võrguettevõtjate juures. Täna ne võrguleping ja võrgupakett jääb kehtima. Uut võrgulepingut sõlmida pole tarvis.

13. Kui mul ei ole ligipääsu internetile, siis kuidas saan elektri lepingu sõlmida?

EE: Eesti Energia-ga saab lisaks e-teenindusele lepingut sõlmida veel meie klienditelefonil 1545, klienditeenindusbüroos ja ka kõigis Eesti Posti postkontorites üle Eesti.

14. Kas ja kuidas kaitseb tarbijakaitseamet tarbijat hinnatõusude eest? **TKA:** Kilpi, mille-ga hindade tõusu tõrjuda, tarbijakaitseametil ega ka ühelgi teisel ametkonnal Eestis pole. Turumajanduses kujuneb hind konkurentsi ja pakumise-nõudluse suhte alusel. ●

Reisikaart					
	RIIK	AEG	HIND	TRANSPORT, MAJUTUS, LISAINFO	FIRMA
IDA-EUROOPA	Ungari (7 päeva)	20.-26.09 21.-27.10	20.09: al. 186 € 21.10: al. 182 €	Transport: kõigi mugavustega reisibuss. Majutus: hotell ** (kahene majutus; WC, dušš igas toas) h/s. Mitte ühtegi ööbimist bussis! Hotell *** lisatasu eest. Info: Bohemian Travel: kvaliteedistandard Ida-Euroopa reiseidele. Mitte ühtegi ööbimist bussis! 3 päeva Ungaris! 2 päeva Budapestis (Buda loss, Vajdahunyadi lossikompleks, Gellerti mägi, Kalameeste bastion jpm), Szechenyi – Euroopa üks suurimaid termaalvee basseinide komplekse, kolm linna Doonau kallastel: Esztergm, Visegrad, Szentendre – eestikeelsed linnaekskursioonid hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €	BOHEMIAN TRAVEL Pronksi 3, 3. korrus tel. 640 3928 info@bohemiantravel.ee www.bohemiantravel.ee
LÄÄNE-EUROOPA	Prantsusmaa: Pariis ja Loure'i oru lossid (aprillis, juulis ja septembris lisaks Alsace – Colmar, Strasbourg ja Rikewihr)	9 päeva: 3.-11.10 2013. a.: 9 päeva: 11.-19.05; 30.05.-6.06; 3.-11.08, 28.09.-6.10; 10 päeva: 19.-28.04; 28.06-7.07;30.08.-9.09	3.10.2012.: al 289 € 2013. a.: 9 päeva: 11.05: al. 319 €; 30.05: al. 329 €; 3.08: al. 319 € 28.09: al. 309 € 10 päeva: al. 345 €	Transport: kõigi mugavustega reisibuss. Majutus: hotell ** (kahene majutus, WC/dušš igas toas), hommikusöögid iga päev. Info: Mitte ühtegi ööbimist bussis! Näeme Pariisi (Champs Elysees, Ooperi Kvartal, Notre Dame de Paris, De Gaulle'i väljak, Trocadero, Concorde'i väljak, Louvre, Cite saar, Ladina Kvartal, Pantheon, Eiffeli torn jpm.), Versailles'd, Loire'i oru losse – Amboise, Blois, Chambord – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. 10-päevasel reisi! veedame Prantsusmaal poolteist päeva rohkem. Lisaks tavapärasele programmile näeme Alsace'i piirkonda (Colmar, Veinitsee – Rikewihr, Strasbourg). Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €	AVENUE FRANCE Pronksi 3, 3. korrus tel. 640 3929 info@avenuefrance.ee www.avenuefrance.ee
	Austria (7 päeva)	25.09-1.10 8.-14.10 21.-27.10*	25.09: al. 190 € 8.10: al. 176 € 21.10: al. 219 €	Transport: kõigi mugavustega reisibuss. Majutus: hotell ** (kahene majutus, WC/dušš igas toas), hommikusöögid iga päev. Mitte ühtegi ööbimist bussis! Info: Viin (Schönbrunni loss, Hofburgi lossikompleks, Püha Stefani katedraal, Hundertwasseri maja), Salzburg (Püha Peetri kirik, Mozarti residents, Hohensalzburgi kindlus, Mirabelli lossiaed), Viini mets (Hinterbrühl), Baden – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 € *21.-27.10 – lisareis koolidele. IGA 12. KOHT – TASUTA!	CARINTHIA REISEN Pronksi 3, 3. korrus tel. 640 3928 info@carinthia.ee www.carinthia.ee
LÕUNA-EUROOPA	Itaalia (9 päeva)	20.-28.10; 20.-28.10* 2013. a.: 16.-24.03; 16.-24.03*; 20.-28.04; 11.-19.05; 8.-16.06; 2.-10.07; 21.-29.07; 3.-11.08; 18.-26.08; 19.-27.09	20.10: al. 289 € 2013. a.: al. 298 € august: al. 308 €	Transport: kõigi mugavustega reisibuss. Majutus: hotell ** (kahene majutus, WC/dušš igas toas), hommikusöögid iga päev. Info: Mitte ühtegi ööbimist bussis! Rooma, Vatikan, Firenze, Pisa, San Marino, Veneetsia – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 € *20.-28.10.2012 ja 16.-24.03.2013. – lisareis koolidele. IGA 12. KOHT TASUTA!	LA STRADA Pronksi 3, 3. korrus tel. 640 3929 info@lastrada.ee www.lastrada.ee
	Põhja-Itaalia (9 päeva)	6.-14.10	al. 299 €	Transport: kõigi mugavustega reisibuss. Majutus: hotell ** (kahene majutus, WC/dušš igas toas), hommikusöögid iga päev. Info: Kõigi mugavustega reisibuss. Kõigi mugavustega turismibuss, mitte Milano, Garda ja Como järved, Bellagio, Sirmione, Verona, Veneetsia, Murano ja Burano saared, Udine – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €	LA STRADA Pronksi 3, 3. korrus tel. 640 3929 info@lastrada.ee www.lastrada.ee
AASIA	Goa (India)	Rühmareis 19 – 29.okt 2012	Reisipakett al. 995 € (üks reisija kaheses toas)	Transport: Finnairi regulaarlend. Lennukis hinnas toitlustus, alkohol ja karastusjoogid, TV programmis lai valik filme. Väga mugavad lennuajad! Indias kasutame mugavaid Air India lennukeid. Majutus: hotellid kaks kuni viis tähti. Toitlustus vastavalt valitud hotellile. Pakume aastaringselt individuaalreisijatele Delhi ja Goa hotelle ja transfeere parimate hindadega. Info: rühmareisidel kaasas eestikeelne saatja. Goas eestikeelsed ekskursioonid (näiteks Dzuglireis, Portugali mõisad, Merereis, lidne Lõuna-Goa, Hipiturg jpm.) Aitame vormistada ka India viisa kõigile soovijatele.	ESTLIVE TRAVEL OÜ tel. (25/7) 655 5800 Tallinn, Odra 16 tel. 655 4511 Narva, Tallinna mnt 19C tel. 357 9339 info@estlive.ee, www.estlive.ee Estlive lennupartner on FINNAIR
	Goa (India) Otselend	27.12.2012 10.01.2013 24.01.2013 7.02.2013 21.02.2013	Reisipakett al. 995 € (üks reisija kaheses toas)	Transport: otselend Tallinn – Goa. Majutus: hotellid 2* kuni 5*, võimalikud toitlustus valikud: ilma söökideta, hommikusöögiga, hommiku- ja õhtusöökidega, kõik hinnas. Info: Goa see on põnev kultuur, head söögid ja lõputu, ilusa, pehme liivaga rand. Söökide, jookide hinnatase Goas on soodsam kui Eestis. Kohapeal võimalus osta suures valikus eestikeelseid ekskursioone. Pakettreisi hinnas: lend, majutus, transfeerid, eestikeelse reisiesandaja teenused. Reaside kestvus 15 päeva (14 ööd).	ESTLIVE TRAVEL OÜ tel. (25/7) 655 5800 Tallinn, Odra 16 tel. 655 4511 Narva, Tallinna mnt 19C tel. 357 9339 info@estlive.ee, www.estlive.ee

Lõunamaa reisipaketid, soodsad lennuki-ja laevapiletid, reisikindlustus.

Grupireisid vastavalt tellimusele

Mainedd – 20 aastat turismi.

Lisainfo: tel 644 4744; 641 8350; 641 8285
Tallinn; Rüütli 14; e-mail: info@mainedd.ee
www.mainedd.ee

KAUGREISID:
MIAMI – KARIIBIMERE KRUUIS.
MAAILMA SUURIMA KRUISI LAEVAGA
05-16.12.2012 H : 2875 €
PEKING-TIIBET – NEPAAL 29.09 – 13.10.2013 H : 3299 €
AUSTRAALIA – UUS- MEREMAA
11-26.11.2012 / 10-25.11.2013 al. H: 4089 €
USA LÄÄNERANNIK: LAS VEGAS – GRAND CANYON - SAN FRANCISCO – HAWAII – LOS ANGELES – NEW YORK
25.05-08.06. / 15-29.09.2013 H : :2999 €
SINGAPUR –SUMATRA SAAR –LANGAWI -KUALA LUMPUR
23.02.-08.03.2013 H: 2750 €
HONG KONG - MACAU – TAIWAN – FILIPIINID
11 - 25.05.2013 H: 2599 €
VIETNAM-CAMBODZA 13-26.04.2013 H: 2699 €
SUUR INDOHIINA RINGREIS-VIETNAM-LAOS-CAMBODZA
17-30.03.2013 H: 2999 €

WASHINGTON - PHILADELPHIA - NEW YORK- NIAGARA
10-18.08.2013 H: 1899 €
KUUBA – KARIIBIMERE PÄRL-CANCUN - MEXICO CITY
26.11-09.12.2012 / 23.11-06.12.2013 H: 2875 €
ARGENTIINA – BRASILIA 26.10-08.11.2013 H:3699 €
EKSOOTILINE LÕUNA-AAFIKA –VICTORIA KOSK
01-15.03. / 06-20.10.2013 al. H: 4199 €
SALAPÄRANE TAI JA KULDSETE TEMPLITE BIRMA
16.02-01.03. / 27.10-09.11.2013 H: 2995. €
KULDSETE TEMPLITE BIRMA
01-11.02.2013 / 19-29.11.2013 H:2499 €
HAWAII SAARED
17.-25.11.2012 / 17 –25.03. / 17-25.11.2013 H: 2719 €
PEKING-PÕHJA - LÕUNA KOREA
06-16.04. / 06-16.10.2013 H: 2666 €
EKSOOTILINE LÕUNA-INDIA JA SRI LANKA
17-28.11.2012 / 09-20.03.2013 H:1950 €

IISRAEL – JORDAANIA 08-16.10.2013 **UUS!!!**
NB!! Kohapeal kohalik eestikeelse giid H: 1250 €
LÄHIREISID:
KIHNU SAAR 14.07. / 11.08.2013 H: 90 €
MUHUMAA-SAAREMAA
29-30.06. / 1-2.09.2013 H: 92 €
HISPAANIA -PORTUGAL-ANDORRA-GIBALTAR
05-16.05. / 15-26.09.2013 H 950 €
POOLA -VARSSAV-KRAKOW -ZAKOPANE
14-20.07.2013 al. H:375 €
LUMMAV SVEITS 20 -28.07.2013 al. H 550 €
KÜTKESTAV BAIERIMAA JA LUDVIG II LOSSID
16-19.06.2013 al. H.:560 €
TULBIÕITES HOLLAND JA MAAILMA KUULSAIM LILFEFESTIVAL 15-23.04.2013 al. H.:560 €
INGLISMAA - SOTIMAA
26.06-07.07.2013 al. H.989 €

GOTLAND – ROOSIDE SAAR
03-08.08.2013 al. H: 459 €
LINNAPUHKUS
LONDON - WINDSORI LOSS
17-21.10 / 12 -16.12.2012 / 20-24.02.2013 / 20-24.03.2013
alt. H: 550 €
MAAILMALINN PARIIS
14-17.10 / 15-18.12.2012 al. H: 650 €
ANTIKNE ROOMA
24-28.10 / 12-16.12.2012 al. H:650 € **UUS!!!**
RODODENDRITE ÕITES HANSALINN BREMEN
18-21.05.2013 al. H:355 €
PÕNEV DUBLIN 08 -13.06.2013 al. H: 589 € **UUS!!!**
VIIN – SUURSUGUNE UNELMATELINN JÓULUSÄRAS
01.–04.12.2012 / 16-19. 05.2013 al. H: 650 €
VIIN – SUURSUGUNE UNELMATELINN
16-19. 05.2013 al. H: 650 €

Viru Reisid

Tallinn
Narva mnt.7-347, III sissepääs, III korrus
Tel. 610 9321, 610 9322
e-post: tallinn@virureisid.ee

Jõhvi
Keskväljak 9
Tel. 337 0594, 337 1216
e-post: viru.reisid@neti.ee

Tartu
Lõuna-Eesti Turismikeskus,
Turu 2 (Bussijaam)
Tel. 734 4190

Pärnu
Pärnu Reisibüroo
Rüütli 32
Tel. 444 5105

Väljasõitudega:
Jõhvist, Tallinnast, Tartust, Pärnust
NB! Kindlasti helista ja küsi infot ja vaata meie kodulehekülge: www.virureisid.ee
Püskilientidele ja gruppidele soodushinnad.
NB! Bussikohtade broneerimine seniks, kuni kohti jätkub!

JÕULU- JA AASTAVAHETUSREISID

NB! Eelregistreerimissoodustus 10 % kuni 01.november 2012

JÕULUD LAPIMAAAL 22.-25.12.; 27.-30.12. H: 114-169 €
AASTAVAHETUS LONDONIS (laev-buss-laev) 27.12.2012-04.01.2013 H: 289 €
AASTAVAHETUS PARIISIS
(laev-buss-laev) 27.12.2012-04.01.2013. H: 279 €
(mööda maismaad) 28.12.2012.-05.01.2013 H:259 €
AASTAVAHETUS BERLIINIS ning TROOPILINE PARADIIS
29.12.2012-03.01.2013 H: 179 €
AASTAVAHETUS PRAHAS 29.12.2012-03.01.2013. H:169 €
AASTAVAHETUS BUDAPESTIS 29.12.2012-03.01.2013. H: 169 €
AASTAVAHETUS VARSSAVIS 30.12.2012-02.01.2013 H:139 €

REISIKALENDER 2012

HISPAANIA PUHKUS(12 p) 20.10.-31.10. H:339€
UNELMATE PARIIS(9p) 19.-27.10 H:249 €
ITAALIA RINGREIS(9p) 20-28.10 H: 273 €

REISIKALENDER 2013

Eelregistreerimissoodustus 10 % kuni 01.jaanuar 2013

UUDIS! NOSTALGILINE VALGEVENE(7p) 26.06.-02.07. H:209 €
UUDIS!JÄRVEDEMAA SOOME(3p) 30.07.-01.08. H:169 €
UUDIS! LÄTI-LEEDU SUUR RINGREIS KOOS VÄIKESE PUHKUSEGA(6p)
16.-21.07. H:169 €

ITAALIA RINGREIS(9p)
15.-23.03.;16.-24.03.;11.-19.07.;22.-30.08.;19.-27.10. H:259 € kuni 279 €
UUDIS!SUUR REEDE ROOMAS(10p) 24.03.-02.04. H: 275 €
KLASSIKALINE ITAALIA RINGREIS(11p) 09.-19.07.;20.-30.08. H:359 €
UNELMATE PARIIS(9p)
15.-23.03.;16.-24.03.;27.04.-05.05. (kastaniõites Pariis);
26.06.-04.07. (Euro Disneyland); 08.-16.08.;18.-26.10. H:265€
BERLIN JA TROOPILINE PARADIIS (6p)
16.-21.03.; 17.-22.03.;02.-07.06.;16.-21.06.; 10.-15.07. H: 149€ kuni 169 €
KASTANIÕITES PARIIS JA TULPIDES HOLLAND(10p) 14.-23.04.H:329 €
HOLLANDI LILLEFESTIVAL(7 p) (laev-buss-laev) 17.04.-23.04. H:279 €
HOLLANDI LILLEFESTIVAL(7 p)(laev-buss) 17.04.-23.04. H: 249 €
SLOVEENIA -HORVAATIA-BOSNIA ja HERTSEGOVIINA PUHKUS (13p)
16.-28.05.;25.06.-07.07.;10.-22.07.;18.-30.08.;04.-16.09. H: 315 kuni 331€
HORVAATIA-SLOVEENIA RINGREIS (10p)
26.04.-05.05.;16.-25.05.;25.06.04.07.;10.-19.07.;18.-27.08.;04.-13.09.;19.-28.09.
H: 249 kuni 275 €
HISPAANIA PUHKUS(14p) 26.04.-09.05.; 20.09.-03.10 H:419 €
HISPAANIA PUHKUS(12 p) 26.04.-07.05;24.09.-05.10.;20.-31.10. H:349 kuni 399 €
BAIERIMAA-SVEITS-LIECHTENSTEIN(9p) 27.04.-05.05.;09.-17.08.H:289 €
AUSTRIA-BAIERIMAA-SVEITS-LIECHTENSTEIN(10 p)26.06.-05.07.H: 293 €
FANTASTILISED AUSTRIA VÄIKELINNAD(9 p) 27.06.-05.07.H: 299 €
LONDON-PARIIS 9.-19.07. H: 339 €
UUDIS! INGLISMAA IMELISED PAIGAD JA LONDON(10 p)
25.06.-04.07. H: 309 €
ST.PETERBURG-TSARSKOJE SELO-PETERHOFF(3p)
09.-11.05;24.-26.05.;31.05.-02.06.;20.-22.06.;05.-07.07.;02.-04.08.;10.-12.08.-23.-25.08.
H:119 €
UUDIS!LÄÄNE-UKRAINA-MOLDOVA-KIEV(12p)13.-24.05.H: 339 €
UUDIS! ITAALIA PUHKUS(12p) 17.-28.05.-02.-13.09.;18.-29.09. H: 349 €

KREEKA RINGREIS KOOS PUHKUSEGA(13p)
17.-29.05.;21.07.-02.08.H: 369 € kuni 409 €
SUUR KREEKA RINGREIS KOOS PUHKUSEGA (15 p) 25.06.-09.07. H: 429 €
UNELMATE KESK – NORRA (7päeva) 04.06.-10.06.;19.-25.08. H: 279 €
PRANTSUSE RIVIERA RINGREIS(11p) 08.-21.06.;19.-29.08.H:355€ kuni 379€
PÕHJA-NORRA (NORDKAP), LOFOODID JA LAPIMAA (8 p)
15.-22.06.; 06.-13.07.;03.-10.08.H: 299 €
SAKSA HANSATEE-BERLIN-TAANI(9p) 11.-19.07. H: 299€
UUDIS!LONDONI KARNEVAL ja VANA HEA INGLISMAA (10p) 21.08.-30.08. H: 319 €
IDA-EUROOPA RINGREIS KOOS VÄIKESE PUHKUSEGA(14p)
25.06.-08.07.;03.-16.09.H:399 € kuni 429 €
ŠOTIMAA-INGLISMAA-LONDON 23.07.-04.08. H: 389 €
VÄIKE HISPAANIA RINGREIS(13p)24.07.-05.08 H:379 €
SUUR HISPAANIA RINGREIS(15p)24.07.-07.08. H:447 €
PARIIS – LOIRE’I ORU LOSSID – BRETOONIMAA ja NORMANDIA (11p)
7-17.08 H: 339 €
HORVAATIA-SLOVEENIA-BOSNIA JA HERTSEGOVIINA-ALBAANIA(14p)
2-15.09 389€
HISPAANIA-PORTUGAL-MAROKO RINGREIS (21p) 18.09- 08.10 H:769 €
MALTA JA SITSILIA RINGREIS KOOS PUHKUSEGA (16p) 20.09-05.10 H:640 €
SUUR TÜRGI RINGREIS JA KÜPROS(23p) 21.09.-13.10. H:749€

ENEKEELSE GRUPID!
UUDIS! ITAALIA PUHKUS(12p) 31.05.-11.06.;09.-20.09. H: 349 €
HORVAATIA-SLOVEENIA-BOSNIA JA HERTSEGOVIINA PUHKUS(12p)
01.-12.06.;25.07.-05.08.;18.-29.08.H: 319 €
HORVAATIA-SLOVEENIA(10p)
01.-10.06.;25.07.-03.08.;20.08.-29.08. H: 249 kuni 275 €
KREEKA RINGREIS KOOS PUHKUSEGA(13p)
11.06.-23.06.;28.07.-09.08.; 10.-22.09. H: 369 € kuni 409 €

MUUSIKAPREEMIAID

Eesti muusikanõukogu annab 1. oktoobril ehk rahvusvahelisel muusikapäeval välja muusikapreemiaid. Auhinnatsereemonia toimub teatris NO99 kell 18.30. **EPL**

SOOME FILM SÕPRUSES

Täna kell 20 linastub Sõpruses Soome rokkmuusiku ja kirjaniiku Kauko Röyhkä autobiograafilise romaani ainetel valminud mängufilm „Miss Farkku-Suomi”, mis on lugu suurest armastusest, noore mehe kasvuvaludest, punkmuusika ja uue laine rock'n'roll'i tulekust põhjala väikelinna Oulu tänavatele. Autorid vastavad vaatajate küsimustele. **EPL**

SUURNIMI TALLINNAS

Pühapäeva õhtul annab Rock Cafés kontserdi stoner-roki maailmanimi Fu Manchu Ameerikast, teda soojendab samas žanris tegutsev The Shrine sealtsamast. Üksed avatakse kell 19. **EPL**

Kahekümnnene Krahli nostalgitseb ja teeb uusi lennukaid plaane

Teater

Von Krahli teater ja baar tähistavad oktoobris 20. sünnipäeva, juubeliüritused algavad juba homsest.

Kaarel Kressa
kaarel.kressa@ep.ee

1992. aasta viimasel oktoobripäeval toimus endises trükitööliste liidu majas Peeter Jalaka lavastuse „Libahunt” esietendus. Seda peetakse Von Krahli teatri avamiskuu-päevaks ja peagi sai teatri baaristki hinnatud kontserdipaik.

Sünnipäeva puhul tuuakse lavale kolm uut lavastust. Homme esietendub Salme kultuurikeskuses Peeter Jalaka tantsutükk „Nibud ehk Hetk me elude katkematus reas”, mis kombineerib nüüdiselemente klassikalise jaapani tantsuga. Seda õpetas näitlejatele jaapanlane Ken Mai, muusika on soomlastelt Ismo Alankolt ja Teho Majamäkilt ning kõik kolm nimetatut astuvad ka lavale. „Viimasel ajal on tantsuetendused olnud sellised, kus teksti esitavad inimesed, kes ei oska rääkida, meil on vastupidi: tantsib see, kes ei oska,” lisas Jalakas.

Sinihabe ja Bradbury

9. oktoobril tuleb Krahli väikele lavale Jim Ashilevi monotükk „Õhtute kollane tolm”, mis tugineb Artur Alliksaare samanimelisele luuletusele. „Tegu pole niivõrd narratiivse draamateosega, kuivõrd miljöövärtsusliku kogemusega, eksistentsialistliku või poeetilise küsimisega,” ütles Ashilevi. Teatri suurel laval esietendub 12. oktoobril Kertu Moppel autorilavastus „Sinihabe”, mis kasutab nii sünge muinasjutu kui ka Ray Bradbury teo-

KOLM ETAPPI

Alustuseks võõrad suled

- Koosseisu põhjal jaguneb teatri ajalugu kolme peamisse etappi.
- 1992–98 Krahliil oma püsivat trüppi ei olnud ja kasutati teiste teatrite näitlejaid.
- 1998 tuli kokku esialgu viiest näitlejast – Enar Tarmo, Juhan

Ulfsak, Erki Laur, Liina Vahtrik ja Tiina Taurait – koosnev põhitrupp, kellega hiljem liitusid Taavi Eelmaa, Mari Abel, Riina Maidre ja Mart Koldits. ●● 2010. aastal tegi trüpp läbi järjekordse noorenduskuuri, kus vanade tegijatega liitusid Viljandi kultuuriakadeemia 8. lennu näitlejad.

-1- Homme esietenduv lavastus „Nibud” räägib täiuslikkuse ja tasakaalu otsinguist.

Foto: Jana Solom

-2- Krahli teatralset ja muusikalist külge ühendavas majabändis mängivad noorenenud teatritrupi liikmed.

Fotod: Tanel Meos

-3- Oma hooaega tutvustas ka Krahli baar.

se „451 kraadi Fahrenheiti” elemente. Moppeli sõnul kujutab tükk maailma, kus on keelatud igasugune poeesia. „Aga see pole mustades toonides, vaid üsna lõbus tükk,” lisas Moppel.

Baari programmijuhi Ingrid Kohtla sõnul tähistatakse Krahli ka klubimuusikasarja Tune In 13. sünnipäeva, Mutant Disco 15. sünnipäeva ja 15 aasta möödumist Psychoterrori kasseti „Chaos City” ilmumisest. Oktoobri esmas-

päeval toimuvad baaris luuleõhtud, kus poeedid astuvad peale tekstide lugemise ka DJ rolli, kolmapäeviti korraldatakse plaaditurgu koos muusikaviktoriiniga. Põhiüritused toimuvad kuu lõpus, siis mängivad ühel päeval rokkbändid nagu Ultima Thule või Compromise Blue, teisel alternatiivbändid Röövel Ööbikust Badass Yukini. Lähinädalatel lubatakse välja kuulutada ka paar tuntud välisesinejat. ●

KOMMENTAARID

Peeter Jalakas

peanäitejuht

Teatri olukord on praeguseks kardinaalselt muutunud, sest kunstipildis on nüüd peavoolu ja ääremaid väga keerukas eristada. Mõnes mõttes oli esimesel trupil keerukam, kuna sisuliselt tuli nullist alustada ja ennast kehtestada. Noortel on selle poolest lihtsam, et koht, kus nad alustavad, on juba oma legendiga. Teisalt teeb see asja ka keerukamaks, kuna eelmised tegijad on suutnud end kindlalt kultuuripilti vajutada ja nooremad ei saa ka kehvemad olla. 1990-ndate teisel poolel oli Eesti teatris postmodernismi leviku aeg, kus me väga innukalt osalesime ja mille me osaliselt võib-olla isegi algatasime. Praegustel alustajatel on ees periood, mida me praegu nimetada ei oska, aga mille kohta kümme aastat hiljem öeldakse, et vaat siis algas see.

Raul Saaremets

muusik ja Mutant Disco korraldaja

Krahli baari õhustik on tegelikult olnud kogu aeg üks ja seesama: kodune, sõbralik, inimlik. Tõsi, kui Röövel Ööbik seal esimest korda esines, saime Jalaka käest kõvasti sõimata. Tollal oli traditsioon selline, et bändid alustasid alati kindlal kellaajal ja mängisid kaks 45-minutilist setti, kus oli väike vaheaeg. Meie esimene kontsert hilines, kuna mul oli siis juba raadiosaade ja ma poleks kuidagi õigeks ajaks jõudnud. Lisaks mängis seal DJ, mis oli siis ka vist ebatavaline, ühesõnaga jäime hiljaks ja siis mängisime ühes jutis, sest kamoona, me ei ole ju mingi Compromise Blue. Siis Jalakas tuli ja röökis meie peale, mis tegi meile palju nalja. Hiljem saime suurteks sõpradeks ja Krahli pole ka enam sellist lollakat korda.

Filharmonia kammerkoor avab hooaja Niguliste kirikus Tobiasse ja Regeriga

Muusika

Homme kell 19 annab Eesti filharmonia kammerkoor Niguliste kirikus hooaja avakontserdi. Ettekandele tulevad Rudolf Tobiasse (1873–1918) motetid, millele seltsiks

on dirigent Daniel Reuss valinud saksa helilooja Max Regeri (1873–1916) loomingut. „Nii Tobias kui ka Reger kuuluvad ühte ajastusse, hilisromantismi, samuti on neil mõlemal saksa-keelse kultuuriruumi taust. Tobiasel ja Regeril on palju sar-

naseid jooni, näiteks üllatavad ja põnevad harmooniad, kuid siiski on mõlemad heliloojad väga erineva helikeelega, mistõttu nad täiendavad üksteist,” põhjendab Reuss oma valikut. Kava ilmestavad Ene Salumäe esitatud orelipalad. Sama kava

Foto: Kaupo Kikkas

on salvestatud ka plaadile, mis ilmub kevadel 2013. Niguliste kiriku kontserdi valis Klassikaraadio Eurooraadio programmi ja see jõuab paljudesse Euroopa raadiojaamadesse.

Kammerkoori algava hooaja reisigraafik on väga tihe. Väliskontserte antakse Mehhi-kost Austraaliani, sinna vahele kontserte Euroopas. „Võib vist julgelt öelda, et oleme kõige suurem Eesti muusika eksportija. Ja loomulikult tahame palju esineda ka kodupublikule,” ütles koori pressiesindaja Anneli Ivaste. ● **EPL**

Stalkeri festivali täht usub kunsti, mida saab mõista seda analüüsimata

Intervjuu

Mari Peegel
kultuuri toimetuse juht

Inspireerivas keskkonnas tehakse kummardus hoone minevikule ning pakutakse kuulata ja vaadata eelkõige elektroonilist kunsti.

Täna algab Kultuurikatlas Tarkovski filmilt pealkirja laenanud festival Stalker. Eesti Päevaleht rääkis veidi juttu ühe homse esineja, Saksa muusiku ja helilooja Marsen Julesiga.

●● Esined Kultuurikatlas koos Bruno Sanfilippo ja Tilman Ehrhorniga. Kuidas kokku saite?

See on meile kõige esimene *live* koos teha. Kõigepealt kutsuti mind Tallinna Marsen Jules Trioga, aga mu bändikaaslased olid sel kuupäeval hõivatud. Siis tekkis kuidagi idee teha kontsert koos Bruno ja Tilmaniga. Bruno üks huvitavamaid *ambient*-i-tegijaid, kelle ma „avastasin” juba paar aastat tagasi ja sama kaua olen tahtnud temaga ka muusikat teha. Tilman on väga huvitav *dub*-i mõjutustega *clicks’n’cuts* electronica produtsent, aga paljud ei tea, et ta mängib ka džäss-saksofoni. Stalkeri festivalil tahame luua erilise, emotsionaalse Harold Buddi (Ameerika *ambient*-modernistlik helilooja – toim) muusikal põhineva seti.

●● Kui palju kuuleb te *live*-il elektroonikat ja kui palju akustilisi helisid?

Meil on kavas mõned abstraktsed elektroonilised helimaastikud, mis loovad lugudele põhja, keskkonna. Bruno mängib klaverit, Tilman saksofoni ja mina perkussioonitaldrikuid haamrikestega ja poognaga ning tuulekellasad ja klaase. Moonutame *live*-is heli ka, see on mu viis tuua kõlapilti sügavust ja värvi.

●● Oled teinud paari aasta eest töötluste Veljo Tormise vähe tuntud laulust „Sääl on me kodu” ja kuuldavasti on sul kavas tema lugudega edasi töötada. Kuidas sa Tormiseni jõudsid ja mis sind paelus?

Tormise muusikat tutvustas mulle Aivar Tõnso (Ulmeplaatide boss – toim), kui ta kutsus mind osalema Tormise remiksides plaadil, mille koostamist ta alustas 2007. aastal. Kuulasin tema palvel Tormist, see avaldas mulle tugevat muljet ja ütlesin Aivarile, et osalen projektis suurima heameelega. Tulemuseks oli lugu, mida pean üheks oma seni parimaks. Pärast Ulmeplaatide kogumiku „Töötlu-

sed. Laulu jäävuse seadus” ilmumist mõtlesin, et oleks hea mõte teha selline remiks-side plaat ka rahvusvahelise seltskonnaga. Töötluste tegemine põhineb alati huvil töötada kellegi teise materjaliga ja uurida selle võimalusi su enda kunstiliste väljendusvahenditega.

●● Tahaks sama küsida ka Harold Buddi kohta, kelle üht lugu sa töötlesid kogumikul „Lost in the Humming Air”, mille andis välja sinu plaadifirma Oktaf. Minu jaoks on Harold Budd rohkemat kui lihtsalt üks inspireeriv muusik. Kui leidsin enda jaoks tema muusika, oli mul juba paar albumit väljas ja andsin *live*-e Marsen Julesi Trioga. See oli otsekui avastanuks ma kellegi, kes jagab minuga sarnast arusaamist saundist, muusika ruumist.

●● Kui sa end nüüd veidi analüüsid, siis mida klassikalise muusika huvi su kohta öelda võiks?

Mitte midagi. Tegelikult on mul lihtsalt suur huvi muusikalise väljenduse ja saundi vastu. Neil päevil tegelen ma enim abstraktse džässiga. Pealegi ei hooli ma eriti sellest moodsa klassika sildist, sest tegemist on lihtsalt moodsa saundidistaini ja emotsionaalse kompositsiooni hea kombinatsiooniga. See on väga kena, aga see ei erine kuigi palju sellest, mida Hollywoodi heliloojad on teinud juba pikemat aega. Minu jaoks on muusika loomine alati uute ruumide ja ideede uurimine saundis ja väljenduses.

●● Su muusika on abstraktne. Küllap oled kuulnud palju huvitavaid tõlgendusi selle tähenduste kohta?

Mind ei huvita eriti kuulajate tõlgendused. Ma usun kunsti, mida saab mõista seda analüüsimata. See on nagu jagaksid midagi, mida ei saa väljendada ühelgi teisel viisil. Minu jaoks on loomine teadvustamatu protsess. Muidugi on kõige huvitavamad tõlgendused need, mis on lähedased mu enda kogemusele, kuid sellest ei soovi ma eriti rääkida.

●● Saksa elektroonilise muusika ajakiri De Bug iseloomustas su muusikalt kui „lõpmatult ilusat”. Kuid ilu võib mõnikord muutuda ka igavaks, olla terava servata. Kuidas sellest hoidud?

Sõnapaar „lõpmatu ilu” sisaldab endas vasturääkivust. Kui kõvasti sa ka ei prooviks ilu seisundit hoida, on seal alati lõplikkuse valu. Selge, et puhas lõpmatu ilu on midagi igavat ega inspireeri kunstnikku.

●● Sa oled *ambient*-i ringkonnas tuntud ja trende loov tegija. Kas võiksid ennustada, mis

Marsen Jules

Foto: repro

selles skeenes ees ootab?

Tore, et sa mind nii iseloomustad, aga ma ise ei julgeks ennast isegi *ambient*-muusikuks nimetada. Olen kunstnik, kes väljendab ennast muusika ja saundi vahendusel. Praegu huvitab mind pigem väga energiline elektrooniline *free jazz*.

●● Sa pead plaadifirmat Oktaf. Mis eristab seda tuhandest teisest elektroonikaleiblist?

See tegeleb minu muusikaga ja muusikaga, mis mind puudutab.

●● Oled Dortmundi muusikaskeenes üsna aktiivne. Vabanda mu stereotüüpset mõtlemist, aga kas on kerge tekitada huvi elektroonilise muusika ja kultuuri vastu endises tööstuslinnas, kus on Saksamaa suurim jalgpallistaadion?

Dortmundis on väga aktiivne ja loominguline elektroonilise tantsumuusika skeene. Siin elab tegijaid, kelle plaate mängitakse üle maailma. Mis puutub mu enda muusikasse, siis ma lihtsalt teen seda ega hooli millestki muust. ●

Täna ja homme Kultuurikatlas

Marsen Jules, Bruno Sanfilippo ja Tilman Ehrhorni trio esineb homme kell 21 Katelde saalis.

ÜHENDKUNSTIDE FESTIVAL

Stalker

Esinejad:

●● King Midas Sound (UK), Jan Bang (NO) & Robert Jürjendal, MIMproject, Marsen Jules, Tilman Ehrhorn, Bruno Sanfilippo (DE/ES), Astrowind (LV), Mart Avi & Ajukaja feat. Steve Vanoni (US), Nightsatan (FI), N!XAU (Kiwa, Joel Tammik, Nebukat, Mava, Ago Soots), Andres Lõo

& Talis Paide, Sander Saarmets & Muschraum, AudioKinetica, Machineries of Joy, Rasmus Lill, Haigla DJ-d Ats Luik ja Kristopher Luigend, Tiit Kikas, Deyal & Undeal, Trans Germanium Express, DISSC ORCHESTRA „Venta”, Raul Keller & Hello Upan, BROKEN TIME ORCHESTRA

Peakunstnik:

●● Marit Ilison

PLAADIVEERG

ART ROCK

David Byrne & St. Vincent 4 „Love This Giant”

Nooruke avantgardpunkar Annie Clark ehk St. Vincent ja vanameister David „Talking Heads” Byrne said kok-

ku, et teha vaid üks lugu hea-tegevuskontserdiks. Selle jaoks ideid vahetades sündis aga terve plaaditüüpi materjali, mis on ühelt poolt ootuspäraselt põnev ja värske, teisalt aga ei kõla eriti kummagi moodi. Terve laudatüüpi energilisi puhkpillimängijaid on andnud plaadile gruuviva kõla, mis piiras Byrne'i lüürikaga süvitsi minemist, ning Clarki alati muljetavaldav kitarrioskust pole pasuna tagant samuti kuulda. Kuid seda säravamalt tõuseb esile nende vokaali kvaliteet ja omavaheline klapp. See hiiglane on väga tänapäevane ja kaasaaharav, teda tuleb kuulata.

Tiiu Laks

INDI

The XX 3 „Coexist”

Kahjuks midagi uut siin albumil ei ole ja kõik jätkub sealt, kus 2009. aasta debüüt

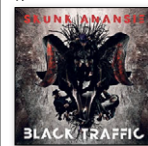
lõppes. Paljud laulud algavad huvitavalt, kuid lõpevad enne, kui nende maagia mõjule pääseb. Nii on näiteks singlitega „Angels” ja „Chained”.

Albumil võiks olla vähem lugusid, kuid need vähesed võiksid olla pikemad. Kas tõesti vaevas bändi ideede nappus? Kuna bändiliige ja produtsent Jamie XX on end tõestanud hea remiksijana, jääb inspiratsioonipuudus arusaamatuks. Mõned pärlid albumilt siiski leiab, näiteks „Swept Away”.

Kristo Koppel

ROKK

Skunk Anansie 3 „Black Traffic”

Vana inglise kõnekäänu kohaselt eelneb langusele tavaliselt uhkus. Roki-

maailmas aga eelneb langusele liigne eksperimenteerimine. 1999. aastal ilmunud *break beat*-ide, *dub*-i, *industrial*-i ja alternatiivse *metal*-iga flirtiva „Post Orgasmic Chilli” näol tegi Skunk Anansie oma karjääri kõige mitmekülgsema ja parema plaadi.

Saanud selle eest tänuväheks kriitikute käest kiita, kuid jätnud laiema avalikkuse suhteliselt ükskõikseks, tehti 2001. aastal otsus tegevus lõpetada. Sellepärast ongi eksperimenteerimine loovutanud bändi teisel kokkutulekujärgsel kaumängival „Black Traffic” koha otsekohesele rokkimisele.

Kuigi ei Skini lüürika ega ka muusika pole enam nii viha-

Sten Valgus

HYUNDAI NASEB AUTORALLI MM-SARJA

Hyundai, kes naseb uuest hooajast taas autoralli MM-sarja, esitles täna Pariisis oma uut ralliautot. Hyundai WRC ralliauto ehitati mudeli i20 baasil. Hyundai mees-

kond uuel hooajal veel MM-sarjas tervet programmi kaasa ei sõida, kuid 2014. aastast osaletakse juba kõigil etappidel. Viimati võisteldi MM-sarjas 2003. aastal.

VORMEL 1 SAAB BANGKOKI ÖÖETAPI

2014. aastast lisandub vormel 1 kalendrisse Tai GP-etapp, mis sõidetakse öösel Bangkoki linnatänavatel. Tai spordijuhi Kanokphand Chulakasemi sõnul jõudis ta hiljutisel Singapuri etapil vor-

melijuhi Bernie Ecclestone'iga asjas kokkuleppele. „Sellest tuleb linnaetapp nagu praegu Singapuris ja Monacos ning see toimuks öösel,” ütles Chulakasemi Bangkok Postile.

SUMO

Kordagi kaotamata kaks järjestikut profisumo suurturniiri võitnud Harumafuji ülendati sumoajaloo 70. yokozunaks. Tsereemonia 28-aastase mongoli auks toimus üleile.

Kalju uus siht: edu Euroopas

Foto: Taavi Arus

Intervjuu

Aet Süvari
toimetaja

Nõmme Kalju presidendi Kuno Tehva viie aasta tagune eesmärk on täitumisest kukesammu kaugusel. Mis saab edasi?

●● Viis ja pool aastat tagasi ei kõhelnud sa Kalju meistriliigasse jõudmise puhul välja hõikamast, et loodate viie aastaga Eesti meistriks tulla. Nüüd olete sellele eesmärgile nii lähedal, et meistrkursilt võiks teid kõrvale lükata ainult ime. Kas sa julged nüüd välja hõigata uue eesmärgi: kus on Kalju viie aasta pärast?

Tahame päris kindlasti saavutada mingi edu Eestist väljas. Seda on raske öelda, mis täpselt on edu Euroopas. Juba see, et mõni Eesti klubi pääseb järgmisse vooru, on edu. Ma ütleksin nii, et me tahaks panna tulemustele Euroopas suurt rõhku, sest klubitasandil oleks see Eesti jalgpallile suur asi. Praegu tugineb jalgpallieufooria Eesti koondisele, tahaks klubi tasandil teha sedasama, mida koondis on teinud.

●● Edu Eestist väljas on siiski üsna ebamäärane. Kas sa ei ole valmis ütleva, et tahaksite Meistrite liigas või Euroopa liigas alagrupimängudele jõuda? Sellist asja on väga raske öelda. See on väga suur samm ja seda me üksinda teha ei jõua, aga kui me leiame mõttekaaslast – sponsoreid ja investoreid –, siis võiksime sinna jõuda. Kui meil oleks selliseid võimalusi, siis ma julgeksin selle ka välja öelda. Aga ma ei taha rääkida tühje sõnu. Viis aastat tagasi ma tegelikult ka arvasin, et Eesti meistriks tulek on meile viie aastaga jõukohane. Kui me nüüd seda tänavu teha suudame, siis mul oli õigus.

●● Kas sa arvad, et arvestades mitte üksnes Eesti, vaid kogu Euroopa majanduslikke olusid, on teil reaalne leida sellist toetust, mis aitaks Kaljul Euroopasse jõuda?

Me oleme valinud selle suuna, et kõigepealt tuleb ise ennast aidata, küll siis tulevad ka teised, kes aitavad. Aastate jooksul on korduvalt meist räägi-

Nõmme Kalju on sel hooajal peatreener Igor Prinsi käe all palju rõõmustada saanud. Kas tuleb ka lõplik rõõmupidu, selgub õige pea.

tud kui Eesti Chelseast – et meil on palju raha. Tead, väga prostalt väljendudes: me oleme teinud sitast saia! Oleme ikka väga väikeste vahenditega hakkama saanud. Kui antaks välja mingi auhind optimaalseima eelarvega saadud parima tulemuse eest, siis meie saaksime selle kindlasti.

●● Siiski, rääkida tuleb ka jätkusuutlikkusest. Ühes asjas olete te Florast ja Levadiast maas: neil on aastaid olnud oma noortegrupid, kes nüüd

lik. Neid mängijaid ei ole Eestis olemas, kellega me saaks nii head tulemust saavutada. Mõnes mõttes oleme me niigi nagu autoremonditöökoda, kus oleme üles putitanud terve hulga mängijaid, piltlikult öeldes: uus värv ja pahtel peale ja platsile. Paljud neist on saavutanud sellise taseme, et nad võiksid varsti teenida ka koon-disekutse. Nagu Ken Kallaste, kes põhimõtteliselt kanti maha, aga nüüd on minu hinnangul oma positsioonil üks Eesti parimaid mängijaid.

Kuna meil ei ole seda võimalust, et mängitakse ainult Eesti pallureid, ja kui me tahame püsida konkurentsis, siis me peame leidma alternatiive! Oleme üritanud tuua ka talente koju tagasi ja see on meil õnnestunud. Meile on ette heidetud, et kaadri voolavus on suur. Aga see pole tahtlik. Rahalised võimalused on olnud sellised, et me ei ole suutnud teha eelarvet pikemaks ajaks ette kui üheks hooajaks. Nüüd oleme saavutanud teatud finantsstabiilsuse, pole kellelegi võlgu, suudame oma kohustusi täita ja ei ela üle oma võimete. Me oleks võinud kolm aastat tagasi sõlmida mängijatega pikemaajalisi lepinguid kui üks hooaeg, aga me ei olnud kindlad, et me suudame neid võetud kohustusi

täita. Paljud millegipärast on just nii talitanud... Me ei taha nii teha.

●● Seleta see paradoks lahti: Kalju eelarve on väiksem kui Florat ja Levadiat, aga nemad ei jõua välismängijaid palgata, teie jõuate.

Meie välismängijad ei ole kallimad kui Eesti mängijad! Hästi, nende puhul tuleb lisaks palgale leida neile ka auto ja korter, kuid meid on sellega aidanud sponsorid. Tulika annab autod, kuskilt saame korteri... Kuidagi saame hakkama. Palkade suurusjärgud on samad! Oleme suutnud nutikalt majandada.

●● Paranda mind, kui ma eksin – aga ma ütlesin, et Kaljul

on ka õnne olnud. Teil õnnestus sobival hetkel saada endale väga hea treener, kelle arvele mina kirjutasin 80 protsenti Kalju edust.

Ma pigem suurendaks seda protsenti. Me oleme tõesti üliõnnelikud, et oleme saanud sellise treeneri ja ka kõik teised inimesed, kes on Kalju ümber koondunud. Meie jaoks oli see väga suur otsus, kui omal ajal tegime selle vangerduse, et ootamatult asendasime Karel Voolaiu Igor Prinsiga. Mina pole see inimene – ega ka teised kompanjonid Kaljus pole sellised –, kes astuvad üle laipade. Meie jaoks on esikohal inimene. Nii et selles

mõttes oli poole hooaja pealt Voolaiuga koostöö lõpetamine raske otsus. See meeskond, mida tahtsime ehitada, ei sobinud Karel Voolaiu inimtüübiga väga hästi, kuid sobib ideaalselt Prinsi inimtüübiga. Seal on see vahe. Mitte et Karel oleks olnud halb treener, aga mõne meistri käes on võimalik mingi pill helisema panna paremini kui teise käes. Selle otsusega me ei ole puusse pannud. Atmosfäär meeskonnas on selline, nagu see oli siis, kui tõusime meistriliigasse. Kui siis oli see poolamatöörlikult fantastiline, siis praegu on see professionaalselt fantastiline. Ja see on ka põhjus, miks välismängijad tahavad Kaljusse jääda ja siin vähe-ma raha eest mängida.

●● Teie identiteedi suur osa on Nõmme. Kuid praegu ei ole esindusmeeskond ju füüsiliselt Nõmme seotud.

Me oleks väga tahtnud olla. Võitlesime selle eest viimase veretilgani. Kõik meie raske töö on seal tehtud ja selle koha emotsionaalne tähtsus on meie jaoks suur. Aga see staadion kuulub linnale ning ma siiralt loodan, et ükspäev saame me seal jälle olla. Meie jaoks ei olnud lihtsalt muud alternatiivi kui selleks hooajaks Kadrioru kolida. Staadionikatte kvaliteet on tulemust oluliselt mõjutanud. Jah, mõtled küll, et vastased mängivad ju ka samal kattel, aga tegelikult hooaja peale tuleb ikkagi nii välja, et see mõjutab oluliselt meie esitust. Pisi-asjad on vahel üliolulised. Kui tahad meistriks tulla, siis peavad kõik asjad korras olema.

●● Mis seis selle staadioniga on? Kas teil on lootust sinna peatselt tagasi saada? Või mõtlete hoopis oma staadionile?

Meie jaoks on seis praegu sama: vana kate on seal peal ja uut infot ei ole tulnud, kas ja millal seda vahetama hakatakse. Oleme muidugi Kadrioru mugavustega rahul, aga igal juhul on see ainult ajutine lahendus. Prioriteet number üks on meie jaoks oma staadioni rajamine, kuid selle jaoks vajame abi riigilt, linnalt, jalgpalliliidult, toetajatelt. See koht on vaja tekitada ühiste pingutuste varal. ●

INSPIRATSIOONIKESKUS

Kalju teeb Manchester Unitedit

Manchester Unitedi eesku-jul rajab Kalju Õismäele Arigato keskusse oma inspiratsioonikeskuse, millega nad loodavad oma järelkasvu veelgi jõudsamalt kasvatada. Tegemist on sisuliselt laste mängukeskusega, kus on tavalise mängutoa kõrval veel ka virtuaalmängude saal, täismõõtetes futsaliväljak, lastejalgpalli tehismuruväljak, rannajalgpallikeskus, Kalju toodete pood ja isegi väike klubi muuseum. Kõik Nõmme Kalju

värvidega ehitatud. „See on meie oma Kalju lastele suureks lisaväärtuseks, kuid lisaks saavad sinna tulla ka kõik teised lapsed. Kui nad saavad sealt positiivse elamuse ja õpivad midagi Nõmme Kalju kohta, siis tulevad nad teisest uksest tagasi meie juurde trenni,” räägib Tehva keskuse rajamise põhiideest. „Kui see mõte õnnestub – milles ma ausalt öeldes ei kahtle –, siis on meil plaanis selliseid keskusi avada üle Eesti.”

Täna Delfi Spordis: kes on koduse korvpallielu favoriid?

AZARENKA JA ŠARAPOVA KONKURENTSIST VÄLJAS

WTA tenniseturniiril Tokyos, kus meie esinumber Kaia Kanepi pudenes konkurentsist juba teises ringis, jäid veerandfinaalis pidama nii maailma esireket Victoria Azarenka (pildil) kui ka rei-

tingu teine number Maria Šarapova. Azarenka andis veerandfinaalis loobumise võidu sakslanna Angelique Kerberile, Šarapova jäi aga veerandfinaalis alla Samantha Stosurile.

VABA KOHT

Kaheksakordne autoralli maailmameister Sebastien Loeb teatas, et osaleb tuleval hooajal vaid mõnel üksikul MM-etapil, Citroëni esisõitja on uuel aastal soomlane Mikko Hirvonen. **Delfi**

EM-i jahtival Eestil on eelmisest parem taotlus

Võrkpall

Vähem kui kahe kuu pärast selgub, kas Eesti ja Soome saavad 2015. aasta EM-i korraldusõiguse.

Pärt Talimaa

part.talimaa@epl.ee

Ligi kaks aastat tagasi jäi meie ühiskandidatuur 2013. aasta EM-i korraldamiseks Poola ja Taani omale alla, kuid juba toona oli Euroopa võrkpalli konföderatsioonilt (CEV) saadud tagasiside positiivne. Niigi tugevat taotlust on uuele ringile minnes veelgi paremaks lihvitud, peamine uuendus on põhjanaabrite senise korralduslinnana Tampere asendamine Helsingiga. „Pakume seega 75 kilomeetri läheduses korraldamist kahes pealinnas, millele konkurendid Bulgaaria ja Itaalia vastu ei saa. Loomulikult ei saa see määravaks, aga kõik väikesed pisiasjad kokku hakkavad võib-olla juba mängima,” selgitas Eesti võrkpalli liidu peasekretär Tarvi Pürrn.

Kui meid vastaseks oleva Bulgaaria–Itaalia ühistootlusega veel kõrvutada, võiks peasekretäri sõnul meie plussideks olla teist järjekorras EM-i kandidadeerimine ja Lõuna-Euroopa raskem majanduslik olukord. „Lisaks on meie fännid suhteliselt hästi pildis olnud,” lausub Pürrn.

Parandataavad pisiasjad

Võimalikku ohtu näeb alaliidu peasekretär selles, et Eesti–Soome võit tooks EM-i teist korda järjest samasse piirkonda.

Enne kui CEV juhatus 18. novembril 2015. aasta EM-i korraldusriigid välja hõikab, on võimalik taotlustes veel viimaseid nüansse parandada. Meie

Novembri keskel selgub, kas saame EM-il omadele kodumaal kaasa elada.

Foto: Siim Lövi

gi pakkumine on läbinud auditi, kus tähelepanu pälvisid vaid pisiasjad. Näiteks tõi Pürrn esile, et CEV on välja töötanud täpsed saalide hindamise pro-

tatud raport on üks pool otsuse langetamisest. Teise moodustab 15. novembril toimuv meiepoolse pakkumise esitus CEV juhatuse liikmetele. Seejärel toimub salajane hääletus.

Peale hea taotluse on oluline ka tagatubades tehtav lobi, millega tuleb oma pakkumist selgitada. „Siin on suhteliselt palju meie

endi kätes. Eks alati võiks olla aktiivsem, aga teised on ju mõõda Euroopat laiali ja suhteliselt raske on mingil hetkel lihtsalt kohvile minna,” lausub Pürrn. Võimalus delegatidega vestelda avanes hiljuti Amee-

rika Ühendriikides Anaheimis toimunud maailma võrkpalli föderatsiooni FIVB kongressil, kus nii Pürrn kui ka tema Soome ametivend seda ka tegid.

„Kõike arvesse võttes on meie šansid täiesti 50 : 50. Küll julgen aga öelda, et meil on parem taotlus kui eelmisel korral,” kinnitas võrkpalli liidu peasekretär.

EM-i korraldamise otsusest sõltumata toimub ülisuure tõenäosusega 2014. aastal Soomes ja Eestis naisjuunioride EM-finaalturniir. „Kuna teisi kandidaate praegu ei ole, siis võib öelda 99-protsendilise kindlusega, et saame turniiri,” lausub Pürrn. Need mängud toimuksid Tampere ja Tartus. ●

Tarvi Pürrn
võrkpalli liidu peasekretär

Pakume kahte pealinnas, millele konkurendid Bulgaaria–Itaalia vastu ei saa.

tokolli vormid, mis ongi vaja nüüd täidetuna tagasi saata.

Järgmise sammuna tuleb novembri alguses siia CEV esindaja, kes vaatab üle nii meie kui ka põhjanaabrite hotellid, saalid ja kõik muu. Tema koos-

Siim-Sander Vene alustab hooaega Leedu pronksiklubis

Korvpall

Eesti korvpallikoondises tänavu suvel hästi esinenud Siim-Sander Vene alustab hooaega Leedu pronksimeeskonnas Prienai Rudupises. Vene allkirjastas klubiga lepingu eile hommikul.

Palluri treenerist isa Priit Vene sõnul üritatati lepinguga võimalikult kaua viivitada, et tekiks mõni huvitavam

variant. „Üks supervariant tekkis, aga Hispaania meistrisarja klubi otsustas samale positsioonile palgata leedulase Mindaugas Lukauskise. Thomas Kelati sai kontrollmängus vigastada ja nad otsisid paariks kuuks uut meest,” ütles Priit Vene. „Klubi otsustas koge-

muste kasuks, nii noori nagu Siim-Sander sellistel puhkudel väga ei juleta võtta,” lisas ta.

Oleks võinud minna ka hul-

lemini, sest Siim-Sander Vene mängijaõiguste omanik Kaurase Žalgiris üritas teda suunata Panevėžyse Lietkabelise meeskonda, sest klubidel on omavahel tihedam koostöö. „Selles variandist õnneks pääsesime,” lisas Priit Vene. Lietkabelis oli mäletatavasti see, kes võitis möödunud hooajal Rakvere Tarva ees Balti liiga teise divisjoni, ent koduses liigas sai meeskond alles 11. koha.

Esimese kohtumise Prienai Rudupise eest peab Siim-Sander Vene juba täna, kui Leedu liiga avavoorus minnakse vastamisi Palanga meeskonnaga. Balti liigas kuulub Rudupis ühte alagruppi Tallinna Kalevi ja Rakvere Tarvaga, Läti klubidest Riia Baronsiga ning Leedu meeskondadest Kedainiai Nevežise ja Vilniuse Sakalaiga.

Peale selle osaleb Rudupis tugevuselt teises Euroopa klubikorvpalli sarjas ehk Eurocupil, kus meeskonna alagrupivastased selguvad 9. oktoobril toimuvale loosimisel. ● **Ivar Jurtšenko**

Kingitus lehetellijale!

EESTLANNA *Pariisis*

KUTSUME HEADE EESTI AJALEHTEDE TELLIJAD KINNO

Ilmar Raagi uue filmi „Eestlanna Pariisis” eesilinastus toimub 10.10.2012 kell 19 Coca-Cola Plazas!

Spetsiaalselt meie ajalehtede tellijatele mõeldud linastusele loosime välja 200 piletit.

Loosis osalemiseks või lehetellimuse tegemiseks mine: www.epl.ee/pariis

Loosimine toimub 02.10.2012. Nimed avaldame 04.10 lehtedes, võitjaid teavitame ka personaalselt.

●●● Eesti Päevaleht
Maaleht EESTI EKSPRESS

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 HolbyCity haigla: Teadmata sihtkoht (Holby City, Inglise 1999)

09.55 Terevisioon*

11.55 MI*

12.25 John Cage. Rännakud helide maailmas (John Cage – The Sound Traveler, Inglise 2012)*

13.25 Just must (Eesti 2010)

13.35 Ajalik ja ajatu: Püha Maa, juudid ja Jeesus, 2 (subtiitritega)*

14.05 Terve Eesti, 3/10*

14.35 Kapital*

15.00 Metsapeatus, 1/10*

15.35 Reisile minuga: Kairouan, Sousse (Tuneesia)*

16.00 Holby City haigla: Teadmata sihtkoht (Holby City, Inglise 1999)*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Õnne 13 (Eesti 2003)

17.40 Südameasi: Minevikuta mees (Heartbeat, Inglise 2004)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 347/400

06.45 Multimaania

07.10 Rotid: Pöidlaküüt

07.35 Pispõnnide seiklused

08.00 Reporter*

09.00 Ettevaatust inglisa*, 149/194

10.00 Talisman*, 69/100

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5338

11.30 Heeringas Veenuse ölal*

12.00 Minu mees suudab!*

13.30 Knight Rider: Rüütlilaul

14.30 Komissar Rex: Viimane pühapäev

15.30 Punased roosid, 348/400

16.30 Talisman, 70/100

17.30 Ettevaatust inglisa, 150/194

18.30 Kodus ja võõrsil, 5339

19.00 Reporter

20.00 Kuldvillak

20.35 Galileo

TV3

06.15 Beyblade: metallvõitlejad 1, 46

06.40 Winxid

07.05 Beyblade: metallvõitlejad 1, 46*

07.30 Käsna-Kalle Kantpüks

07.55 Kaunis Lola, 19*

08.50 Kirgede torm, 1474*

09.50 Vaprad ja ilusad, 6314*

10.15 Stiilipäevik*

10.45 Top Shop

11.10 Omakohus*

11.40 Kõige naljakamad koduvideod*

12.10 Kahjutasu 3, 5

13.00 Kätemaksukontor: Lahutus Eesti moodi 1*

14.00 Selgetnägijate tuleproov 6, 4*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6315

15.25 Selline on elu!

16.25 Kaunis Lola, 20

17.25 Kirgede torm, 1475

18.30 Kõige naljakamad koduvideod

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Omakohus

20.00 Teekond iseendani, 4

22.30 Kelgukoerad

22.30 Unustamatu: Lahkumisaeg

23.30 Hirmude öö: Kui võõras helistab (When a Stranger Calls, USA 2006) R: Simon West. O: Camilla Belle. Uusversioon aastal 1979 valminud samanimelisest õudusfilmist.

01.15 Pornokuninga piinad (The People vs. Larry Flynt, USA/ Kanada 1996)

03.20 Reporter*

04.10 Võsareporteril lõputuur*: Viimane!

04.35 Ühikajätku* (The House Bunny, USA 2008)

22.30 Randevuu, 4

21.30 Castle 2, 8: Tapkesõnumitooja

22.30 KINO3: Starsky ja Hutch (USA 2004). Märulikomöödia

00.30 KINO3: Hot Rod – täiskäigul põrgusse (USA 2007). Komöödia

02.08 TV3play.ee uudised

02.10 Atentaat paavstile (Das Papstat-tentat, Saksamaa 2008). Põnevik

04.05 Selline on elu! *

04.50 Omakohus*

05.15 Seitsmesed uudised

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Kiisu Miisu enneolematud seiklused*

07.20 Beni ja Holly väike kuningriik* **07.30** Stella ja Sam* **07.50** Tule öue!* **08.15** Lastetuba* **08.30** Kalailm, 16* **09.00** Ringvaade* **10.05** Jüri Üdi klubi: Kultuurimeedia vastutus ja vastikus* **11.00** Eesti lood: Marina Kuvait-seva ja „Suprjadki“ üksildased naised (Eesti 2004)* **11.27** ERR-i uudised **17.15** Smallville: Otsingud (USA 2007)* **18.00** Muumioru lood **18.20** Maša ja karu **18.30** Lastetuba: Meis-terdame Mariga **18.45** Suursilm **18.55** Beni ja Holly väike kuningriik **19.05** Stella ja Sam **19.20** AK (viipekeeles) **19.30** AK (vn) **20.00** dokkaader. Võitluse otsustav aasta (Saksa 2011) **21.45** Kuidas on Maa meid loonud?, 3/5 (Inglise 2010) **22.40** Erica* (Kanada 2009)* **23.20** Troonide mäng, 3/10 (USA 2011)* **00.15** Eesti TOP 7* **01.07** ERR-i uudised

Kanal 11

06.10 Armastus või raha, 110 **06.55** Heart-land*: Tõeline kutsumus **07.40** Saint Tropez **08.40** Doktor Oz* **09.35** Doktor Oz **10.30** Ellen* **11.25** Superlapsehoidja* **12.20** Top Shop **12.35** Lihtne, kiire, maitsev!*: Lihtne

22.30 KINO3: Starsky ja Hutch (USA 2004). Märulikomöödia

00.30 KINO3: Hot Rod – täiskäigul põrgusse (USA 2007). Komöödia

02.08 TV3play.ee uudised

02.10 Atentaat paavstile (Das Papstat-tentat, Saksamaa 2008). Põnevik

04.05 Selline on elu! *

04.50 Omakohus*

05.15 Seitsmesed uudised

22.30 Kelgukoerad

22.30 Unustamatu: Lahkumisaeg

23.30 Hirmude öö: Kui võõras helistab (When a Stranger Calls, USA 2006) R: Simon West. O: Camilla Belle. Uusversioon aastal 1979 valminud samanimelisest õudusfilmist.

01.15 Pornokuninga piinad (The People vs. Larry Flynt, USA/ Kanada 1996)

03.20 Reporter*

04.10 Võsareporteril lõputuur*: Viimane!

04.35 Ühikajätku* (The House Bunny, USA 2008)

22.30 Randevuu, 4

21.30 Castle 2, 8: Tapkesõnumitooja

22.30 KINO3: Starsky ja Hutch (USA 2004). Märulikomöödia

00.30 KINO3: Hot Rod – täiskäigul põrgusse (USA 2007). Komöödia

02.08 TV3play.ee uudised

02.10 Atentaat paavstile (Das Papstat-tentat, Saksamaa 2008). Põnevik

04.05 Selline on elu! *

04.50 Omakohus*

05.15 Seitsmesed uudised

HOROSKOOP

JÄÄR Ebakindluse varjamiseks manad ette väga ametliku ja reser-veeritud näo. Peaksid rohkem oma peaga mõtlema, sest valmis lahendused ei taha toimida.

SÕNN Jäikusi ja vastuseis loovatele muutustele on sinu põhilised vaenlased. Pane end mingisse teise rolli ja vaata asjadele uue pilguga!

KAHSIKUD Valitsev seis tekitab sinus soovi oma võimeid teistele tõestada. Seega otsid olukordi, kus saaksid oma originaalsust ja kiiret mõttelendu üles näidata.

VÄHK Mingi ootamatu sündmus võib su plaanid segi lüüa. Pead olema valvas, et mitte minna kaasa asjadega, millest sa suurt ei tea. Kodumasinad võivad streikida.

LÕVI Päikese pingeapekt nii Uraani kui ka Pluutoga muudab sind üliaktiivseks ja mässumeel-seks. Sa ei kannata oma vabaduse piiramist.

NEITSI Kui on olemas mõju, on kindlasti ka kõrvalmõju. Kui asjal ei ole kõrvalmõjusid, siis pole sel-lel üldse mingit mõju... Iga asjaga kaasnevad alati teised asjad.

KAALUD Mõned mõtted või ettevõtmised, millega oled viima-sel ajal olnud seotud, võivad leida ootamatult kummalise lahenduse. Õhus on üllatusi.

SKORPION Valitsev seis loob kirgliku meeleolu. Armukadedus või vaidlushimu võib olla problee-miks. Füüsiline armastus pakub nüüd tõeliselt kosmilist kogemust!

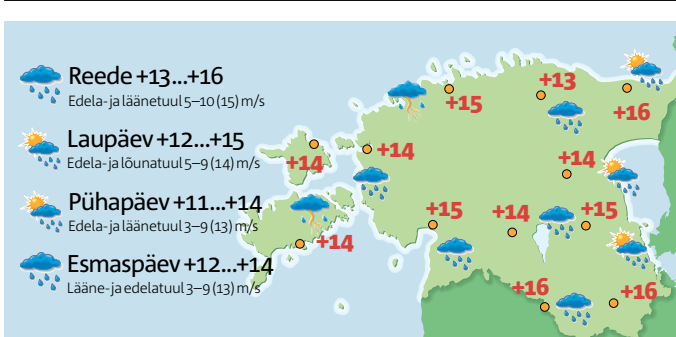
AMBUR Perekindlikus liinis võib esineda pingeid. Vajalik on ava-meelne ja usalduslik vestlus. Kõik kinnisvarasse puutuv ebasoodsas seisus. Ka kolimine pole soovitatav.

KALJUKITS Keskendu olulisimale. Tööd on palju ja sellest tulenev ajanappus tekitab stressi. Partner-luses on olukord närviline – saad näiteks korraga mitu küllakutset.

VEEVALAJA Kipud ülemäära lobisema. Vaata, et sa lobisemis-tuhinas enda salajasi motiive ei reeda! Sinu loogika võib kellegi jaoks ebaloogiline tunduda.

KALAD Kalades asuv Kuu muudab sind tundlikuks ja kergesti haavu-vaks. Tuleb ette emotsionaalseid ülereageerimisi.

ILM

RISTSÕNA

	RIIST LAEVA KIRIUSE MOOTIV-SEIS KIN- LUSTUS	TATI LIND	SAKSAMAA LIDUL KANTSILER SOOJUSEL JAAM	MUNASARI KÕIGE ROHKEM	SIDESÕNA ... JA EMANE	ENERGI- LUSEIT TEGUTSEV LITER	KEELEMEES (1905-90) ...OMANE (spetsiline)	MURRANGU- LOHESID TATEV IARD- KIVIMKEHA MEHENIMI	EDASI-... PUITUNUD VARRE- HARU
JOOK									
...SÄRK									
PREESENS									
MASTI RÕHTPUU									
TAGATIS									
F NAABER									
OMETIGI									
MUUSIKA- STIIL									
VAATAI									
KULTUSLIK TALITUS									
ÄSJA									
...VORST									
NAHK (inglise k.)									
TUULE-									
KÕRISTI									
ÜKSIKLANE									
EMA VEND									
MAITSE- TAIM									

ERKKI KÖLU PÄEVAANEKDODID

●● Hommikusöögilauas küsib sir Henry oma ülemteenrilt: „Miks on tänaval nii kárarikas, Barrymore?“

„Reede, sir!“

Járgmisel páeval küsib sir Henry hommikueine ajal sama ja saab vastuseks:

„Laupáev, sir!“

Járgmisel hommikul kólab sama küsimus.

„Pühapäev, sir!“

Járgmisel hommikul vaikib sir Henry kaua ja lausub alles lauast tõustes:

„Barrymore, miks ma pean igal hommikul muudkui ühte sama ja

küsimá? Olge nii kena ja teatage mulle hommikueinet serveerides, mis páev tána on.“

●● Keegi náine kónetab autopark- las võórást meest:

„Oi, milline soliidne hárra, aga sóidab Ladaga.“

„Ma tegin panuse valele hobu- sele,“ vastab mees. „Aga ma vaatan, et teiegi sóidate vana Škodaga.“

„Mul juhtus sama lugu – tegin panuse valele eestile.“

●● „Mood on úlvisá hingega!“ ráágib úks disainer teisele.

„Kui palju viimaseid röögatusi on juba olnud, aga ta ei mõtlegi veel surra!“

SUDOKU Pappocom Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

3

9

4

8

9

6

7

2

3

7

6

1

9

3

4

8

5

4

1

4

1

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

6

8

5

4

9

3

2

7

4

8

5

1

6

9

3

2

7

4

8

6

7

OLIVER STONE'I FILM
DON WINSLOW' SAMANIMELISE ROMAANI ALUSEL

METSILASED

K14

Saal 1 12:45 15:40 18:30 21:20
A.Le Coq Sviit 20:50

TULEVIKU VANGIS

BRUCE WILLIS JOSEPH GORDON-LEVITT EMILY BLUNT

REŽISSOOR JA STSEENARIST RIAN JOHNSON

AJASÕLM
LOOPER

MINEVIKU VANGIS

K12

Saal 2 12:00 14:40 19:40(v.a. N) 22:20
Saal 3 20:55(ainult N)
A.Le Coq Sviit 15:30(L-P) 18:10

LIAM NEESON

RÖÖVITUD 2

EELMISEL KORRAL RÖÖVIDS NAD TEMA TUTRE. NÜÜD JAHIVAD NAD TEDA...

KINODES 12. OKTOOBRI

inimese suurima sõbra kõige suurem seiklus

VAPPER JOCK

PERE

Saal 3 2D vene keeles! 11:45
Saal 3 3D vene keeles! 16:10
Saal 5 3D eesti keeles! 11:55
Saal 5 2D eesti keeles! 16:35
Saal 6 3D eesti keeles! 14:20

LAINE MÄGI JEANNE MOREAU

EESTLANNA

Parisis

KINODES 12. OKTOOBRI

PROJEKT DINOSAURUS K12
Saal 2 20:15(ainult N)
FEEL THE DIFFERENCE ERILINASTUS!

RESIDENT EVIL: KARISTUS 3D K14
Saal 2 17:25
Saal 5 14:25 21:15(v.a. N)

AINULT ARMASTUST MS12
Saal 3 18:20

DREDD 3D K14
Saal 3 20:55(v.a. N)
Saal 7 15:00 21:45

SEENELKÄIK eesti keeles, venek. subti! L
Saal 3 13:50
Saal 7 12:30 17:15(v.a. P) 19:30(v.a. P)

VAPRAKE PERE
Saal 4 2D eesti keeles! 12:05 17:00

ID-A-IDENTITEET TUNDMATU K12
Saal 4 21:55

BOURNE'I PÄRAND K12
Saal 4 14:15 19:10

Coca-Cola PLAZA

www.forumcinemas.ee
wap.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

1+1 MS12
Saal 5 18:45(v.a. N) 21:10(ainult N)

RAHA VÕIM EELLINASTUS! K12
Saal 5 18:45(ainult N)

PUHASTUS vene k. subti! K14
Saal 6 11:35 21:00

PARANORMAN 3D ing. keeles! MS6
Saal 6 eesti- ja venek. subti! 16:45

GARANTIAJAGA MEES MS12
Saal 6 18:55
Saal 9 11:40 15:50 22:05

SÜLFID (BALLETI) OTSÜLEKANNE! L
Saal 7 18:00(ainult P)

ARMASTUSEGA ROOMA K12
Saal 8 11:30 14:00 16:30 19:00

TED Saal 8 21:30 K14

METSIKU LÕUNAMAA ASUKAD MS12
Saal 9 13:45 17:55 20:00

JÄAAEG 4 - 2D eesti keeles! PERE
Saal 10 11:50

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklike pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

VAPPER JOCK
inimese suurima sõbra kõige suurem seiklus
28. september
10:10 16:15

Armastusega Rooma
11:15 21:55

SEENELKÄIK
Kuu meist müüd loll on?
13:50 18:15

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO «SÕPRUS»
★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION
PARIS KINO - AASTAST 1955

METSIKU LÕUNAMAA ASUKAD
KINO «SÕPRUS»
27.09.2012
18:00 22:15

28.09

Vapper Jock - 2D- versioon, eesti keeles	10:10 16:15	Seenelkäik	13:50 18:15
Kes? Pesamunade film - eesti keeles	11:00	Puhastus	14:00
Ainult armastust	11:40	Ida - Identiteet tundmatu	15:40 20:30
Armastusega Rooma	11:15 21:55	www.kino.ee Estonia pst. 9, Tallinn Solarise keskus Tel. 663 1380	

28.09

Metsiku Lõunamaa Asukad	18:00 22:15
Miss Farkku-Suomi	20:00

Vaata kino Sõprus nädalakava **www.kinosoprus.ee**

//// Eesti Kontsert

R 28. september kell 19
Pärnu kontserdimaja
Pärnu kontserdimaja hooaja avakontsert
Kuldne klassika
EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER
Eri Nakamura (sopran, Jaapan)
Dirigent Olari Elts
Claude Debussy „Fauni pärastlõuna“, süit „Ibeeria“ tsüklist „Kujundid“
Maurice Ravel „Šeherezade“ 3 laulu sopranile ja orkestrile, „Hispaania rapsodia“
Koostöös Eesti Riikliku Sümfooniaorkestriga
Info tel Tallinn 614 7760, Tartus 737 7537, Pärnus 445 5800, Jõhvis 33 42 000, www.concert.ee

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

3. oktoobril kell 18.00

LOOME-ÕHTU

(:)kivisildnik ja teised

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2 eurot, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1 euro

Ivar Soopan

RÄNNAKUD MURTUD MAAL

Reisid sajandi suurimate looduskatastroofide jälgedes

Sellest raamatust saab lugeda autori kolmest reisist paikadesse, mis jagasid aastail 2004–2006 ühist saatust. Kuigi kannatajaid oli veel paljude teistegi maade ja rahvaste hulgas, on selles reisikirjas kirjeldatud elu Tais, Indias ja Indoneesias.

Need on paigad, mida laastas maavärin või sellele järgnenud tsunami. Autor rändas neis paigus kohe pärast katastroofo ja kirjeldab selles raamatus elu lihtsate inimeste keskel. Need on maailma rängimate õnnetuspaikade lood. Nagu ikka reisikirjades, nii leiab ka siit huvitavaid persoone, kentsakaid juhtumeid, huumorit, kurbust, traagikat ja lihtsalt mõnusat äraolemist. Raamatut ilmestab rikkalik fotovallik.

Saadaval raamatupoodides.
Tellimiseks helista telefonil 680 4444 või klienditugi@lehed.ee

Eesti Päevaleht

Raivo Aeg:
FSB värbamiskatsed Eestis on hüppeliselt kasvanud

Miks? Kuidas?

Eesti bussijuhi magus elu Soomes

Rein Lang sulges Riigikogu infokanalid avalikkuse eest

27. september 2012

EESTI EKSPRESS

TALLINNA LINNATEATER

Maailmale nähtamatud pisarad
8., 9., 10. oktoobril 19.00

Ma armastasin sakslast
11., 13. oktoobril 19.00

Meie, kangelased
19., 20. oktoobril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kuulutuste tellimine!
kuulutus.epl.ee
Vali rubriik, kirjuta tekst ja maksa ühes kohas

Eesti Päevaleht

18. okt

Kell 19.00
Nokia
Kontserdimajas

EESTI VÄHILIIDU 20. AASTAPÄEVA HEATEGEVUSETENDUS

Elu ja armastus

**Ivo Linna, Maarja-Liis Ilus
Lenna Kuurmaa, Märt Avandi,
Birgit Varjun, Rolf Roosalu
Rosanna Lints, Kristo Ukanis**

Rõ Estonia solistid
**Janne Ševtšenko, Kristina Vähi
René Soom, Oliver Kuusik**

Otsa Kooli Sümfooniaorkester
Dirigent RÕ Estonia Mikk Murdvee
Otsa Kooli Bigband
Siim Aimla juhtimisel
E.T.A. Tantsukool
Koreograafia Rauno Zubko
assistent Eliisa Lott
Produtsent Magnus Müürsepp
Kunstnik Marge Martin
Stilist Kirill Safonov
Konferansjee Mait Malmsten
Tekst Leelo Tungal

Piletid
Piletilevis
ja Ticketpros

Eesti Vähiliidu Suursponsorid

Toetajad

Teetajad

Toetajad

Laen

 Laen kinnisvara tagatisel. ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 6486083
www.aolaenu.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Teenused

• KAARDID ENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24 h, h 1,09 €/min
www.ennustuse.ee

• NÕUANDELIIN tel 900 5020. Kui
elumure vaevab ja vajad hingeabi, an-
name soovitusi. Vastame eraelu, töö ja
terviseküsimustele. Kõne hind 0,97 €/
min. Boilerite puhastamine, remont ja
paigaldamine, Tallinn. Tel 5803 3282.

Müük

• **Meilt võid leida spunki! Müüme kasutatud profimööblit, pakettaknaid jne.** Tähetorni 21-j Tall. E-R 10-17
APUNEKSÜÜ

- Müüa lõhutud kuivad ja märjad küttepuud. Info 509 2933.
- Saetud, lõhutud küttepuud: lepp, kask, sanglepp, saar, kuusk ja segapuud koos transpordiga. Tel 672 5338, mob 525 9433 Võtikmetsa OÜ

Ost

- **Ostame vinüülheliplaate.** Kauplus Grammofon Voorimehe g tel 511 5525.
- **Reval Antiik ostad vanu maale, münte, kuld- ja hõbeesemeid, märke, mööblit, raamatuid, jms.** Pakkuda võib kõike, mis tundub olevat vana. Müürivahe 2, 6440747, 511 8825

Teated

● Saku Vallavalitsus teatab: Saku Vallavõltsuse 18.09.2012 korraldusega nr 783 kehtestati Saku vallas Saku Rookbuka külas Mikkori kinnistu osa detailplaneering. Planeeringu ülesanne on kinnistu osa kruntideks jaotamine ning ehitusõiguse määramine üksiklamute ehitamiseks. Detailplaneering on vastavuses Saku valla üldplaneeringuga. Planeeringuaga nähakse ette Mikkori

kinnistu osal kuue teist kümne elamumaa krundi moodustamine. Lisaks nähakse ette transpordi, tootmis- ja üldkasutatava maa kruntide moodustamine. Planeeritavatele elamumaa kruntidele on igaühel ette nähtud üks kuni kahekordne üksik elamaja abihoone. Planeeringuüksikala suurus on ca 4,7 ha. Vt <http://sise.sakuvald.ee/dp/>

Saku Vallavalitsus teatab: Saku Vallavalitsus teeb 25.08.2012. a korraldusega nr 807 algatati detailplaneering, anti lähteseisukohad ning jäeti algatamata keskkonnamõjude strateegiline hindamine Saku vallas Tännasilla külas Kivinnõmme, Liivakivi, Väljataga, Liivanõmme, Vana-Väljataga kinnistult ja lähialal (katastritunnused: 71801:001:0972, 71801:001:0954, 71801:001:0973, 71801:001:0962, 71801:001:0974). Detailplaneeringu ülesanne on kinnistute krundite jaotamine ning ehitusõiguse määramine üksik-, paaris- ja ridaelamute ehitamiseks. Planeeringuga haaratud maa-alav suurus on ca 15,5 ha. Vt <http://sis.sakuvald.ee/de/>

• **Saku Vallavalitsus teatab: Saku Vallavalitsuse 19.09.2012. a korraldusega nr 782 otsustati 9.09.2008 a**

korraldusega nr 929 algatatud Saku alevikus Mooni tn 8 (endise nimega Mooni krunt 12) kinnistu (katastritunnus 71801:011:0310) detailplaneeringu puhul jätta algatatama keskkonnamoju strateegiline hindamine, kuna analüüsitud põhjustel eeldatav oluline keskkonnamoju puudub. Detailplaneeringu ülesanne on ehitusõiguse määramine üksikelamu ehitamiseks. Planeeringuala suurus on ca 1721 m2. Vt <http://sis.e.sakuvall.ee/dp/>

Saku Vallavalitsus teatab: Alates 15.10.2012 kuni 28.10.2012 on töötä- gadel Saku Valla Maja (Saku alevik, Teaduse 1) teise korruse stendil avalikult väljapanekul Saku valla Tännissila küla Valdmäe tn 5 detailplaneering. Planeeringu ülesanne on kindlustada ehitusajaga muutmine (lubatud hoonestusala ja ehitusala pindala suurendamine) ning planeeringuala lõunaosas asuva jätkuvalt riigimandis olevast maast transpordimaast sihtotstarbega krundi moodustamine. Detailplaneering on vastavuses Saku valla üldplaneeringuga. Planeeringuala jääb osaliselt Laagri nakhhiirte püüslupaiga piiranguvöönd- sse. Planeeringuala suurus on ca 1,9 ha. Avaliku väljapaneku jooksul on Teil

TIPOLIIN
KINNISVARABÜROO

VELJO TARVIS

tel. 5647 1516,
tel. 657 6301
veljo@tipoliin.ee
www.tipoliin.ee

OSTAME - MÜÜME

- ÜÜRIME

TEIE KINNISVARA

- Kiire ja korrektne vormistamine.
- 15 a. tökogemus.
- **Konsultatsioon tasuta!**

VEO- ja KOLIMISTEENUS

The advertisement is set against a solid green background. At the top, the text 'AEG KAUBELDA!' is written in large, bold, white capital letters, with a white brushstroke underline. Below this, the text 'Holmes & Meyers' is in a smaller white font, followed by 'kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeerivate raiete üle.' in a slightly larger white font. A horizontal white line separates this from the next section. The next section contains the text 'Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraidadest harvenduseni.' in white. Below this, the text 'ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepiku eest head hinda.' is written in bold white capital letters. A horizontal white line follows. The next section contains the text 'Lõhutud küttepuidu müük, tellimine: tel 600 5323' in white. At the bottom, there is a logo on the left consisting of a green apple with a leaf and a circular arrow around it. To the right of the logo, the text 'HOLMES & MEYERS' is in large, bold, white capital letters, with 'Metsasöbralik ettevõtmine' in a smaller white font below it. At the very bottom, the contact information 'tel 5553 3064, 5554 0620' and 'e-post info@holmesmeyers.eu' is written in white.

Tervis

• **Parapsühholoog Ž. Stepanjan.**
Abi alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, üle-
kaalususe, radikuliidi ja stressi puhul.
Konsultatsioon. Tel 58588910.

Roigasaiad

ROIGASAIAD OÜ
www.roigasaiad.ee

ROIGASAEDADE
valmistamine
ja paigaldamine

tel 509 2933
info@roigasaiad.ee

Juhan Anupõld sügav kaastunne
õe

**ANNE – MALL
KLOOREN**

surma puhul

Endised

TOIVO LIPSTOK
1.07.1952 – 23.09.2012
Head kolleegi, pühendunud
sõjandusõpetaja ja sõpra
mälestavad
Meeme ja Tiit

Oma vana head poistekooriga ja eluaegset mõttekaaslast

TOIVO LIPSTOKKI

mälestab Hardo Aasmäe
perekonnaga ning avaldab
kaastunnet lähedastele

Avaldame südamlikku
kaastunnet Koidu Leistile

EMA

kaotuse puhul

Eesti Rahvusringhääling

Avaldame sügavat kaastunnet
Ain Kivile armasa
POJA
kaotuse puhul
OÜ Astlanda Ehitus

Mälestame
sõpra ja võistluskaaslast
MIKK TAMMSOOD
Avaldame sügavat kaastunnet
omastele
Eesti Jetti ja Mootorkelgu Liit

Nõmme Spordiklubi avaldab
sügavat kaastunnet Juhan
Anupõllele õe

**ANNE-MALL
KLOORENI**

surma puhul

Ärasaatmine
3. oktoobril kl 15
Pärnamäe kabelist

Muld mälestust ei mata

Tunneme kaasa Sulle Tiia
armsa ema

**MAGDA
REKKI**

kaotuse puhul

Tädid peredegaga

Sügav kaastunne
perekond Soonele
kalli

**KAIRIT
SOON**

04.07.1990 – 25.09.2012

surma puhul

Perekond Reinsoo

Mälestame
oma kallist tädipoega

**RENE
SIRELIT**

Avaldame kaastunnet
Tiinale perega

Lilli ja Renade peredega

Südamlik kaastunne
Tiina Kallasele

ISA

surma puhul

Ärasaatmine
1. oktoobril kl 16
Pärnamäe kabelis

Kolleegid Eesti
Rahvusraamatukogust

Kallis Kristel
Südamlik kaastunne
ema

KATRIN AULE

kaotuse puhul

Helbe perega

Mälestame kauaaegset
koostööpartnerit

**ANNE-MALL
KLOORENIT**

ja avaldame kaastunnet
lähedastele

Nõmme Kultuurikeskus

Südamlik kaastunne
Evelinile
isa

**AARNE
MAGNUSE**

surma puhul

Töökaaslased
OÜst Watercom ja
ASist Tallinna Vesi

Avaldame sügavat kaastunnet
Aapile ja Ilmarile
kalli

AVE
LAISAARE

kaotuse puhul

Kristi ja Alo lastega

*Mälestust sa hella väärid,
Väärid austust, sõnu häid...*

Haabersti Linnaosa Valitsus
mälestab Tallinna Lasteaed
Karikakar juhatajat

AVE
LAISAART

avaldame sügavat kaastunnet
lähedastele ja lasteaed Karikakar
kollektiivile

Nii ootamatult liig vara katkes kõik

Mälestame Lasteaia Karikakar
direktorit

**AVE
LAISAART**

ja avaldame sügavat kaastunnet
lähedastele

Tallinna Haridusamet

*Mõni hetk on elus valusam kui
teine, mõni hetk on kohe väga,
väga valus... (J. Tättel)*

Südamlik kaastunne
abikaasa Ilmarile, poeg Aapile ja
teistele omastele
armsa

**AVE
LAISAARE**

13.07.1974 – 25.09.2012

kaotuse puhul

Leinav Karikakra lasteaija pere

Ärasaatmine 29.09.12 kl 12
Pärnamäe Krematooriumis

Koerad – suured sõbrad, kuid ka suured marutaudikolded

Lemmik

Tiina Toomet

MTÜ Teie Loomakliinikud

Kuigi marutaud on täiesti välditav, sureb marutõppe iga päev üle 55 000 inimese ehk inimene iga kümne minuti järel.

Alates eelmisest sügisest kostab netist nurinat.

„Seda nad vaksineerisid neid metsloomi marutaudi vastu, nüüd on kõik kohad rebaseid täis. Kannavad kärntõbe, koduloomad haigestuvad. Kes minu koera ravi kinni maksab?”

„Samas võib marutaudiga ohtlikkuselt ühel pulgal olev kärntõbi ka inimesele ja koduloomadele külge hakata.”

„Näete ja kuulete, mis hirmsaid haigusi rebased kannavad. Mille pärast? Ikka selle pärast, et marutaudi enam metsas ei ole tänu vaktsiinile ja looduslik häving ei toimu. P...e need rohelised! Inimene on ikkagi ju tähtsam. Varsiti sureme kõik puukide ja usside poolt puretuna.”

Nende ebateadlike kodanike harimiseks ongi ellu kutsutud World Rabies Day (ülemaailmne marutaudi päev), mida peetakse alates 2006. aastast nüüdseks juba 150 ri-

loom on inimest hammustanud, saab haigestumist vältida ainult vaksineerimisega.

Peiteaeg võib kesta 20–90 päeva, aga isegi kuni aasta. Väljaande „Infektsioonhaigused” andmeil on lühim kindlaks tehtud marutõve nakkuse peiteaeg neli ööpäeva, pikim 19 aastat. Marutõbe nimetatakse ka hüdrofoobiaks ehk veekartuseks, sest vähemalt pooltel haigetel tekib neelates ja isegi ainult vett nähes tugevaid neeluspasme. Esimesed haigustunnused on peavalu, hammustuskoha sügelus, palavik. Varsti järgnevad kesknärvisüsteemi nähud, veekartus, süljeeritus, entsefaliit ja halvatus, kooma ja surm.

Loomadel võib esineda vaikne paralüütiline vorm, kuid sagedamini kulgeb haigus agressiivse kontrollimatu käitumisega.

Teine maailmasõda ja rebased

Kui varem nakatuti peamiselt koerte hammustuste kaudu, siis Teise maailmasõja ajal hakkas Venemaalt ja Poolast lääne poole levima uus, peamiselt rebastel esinev marutaudi viirus (nn metsamarutaud). Eestisse jõudis see 1960. aastate lõpus. Marutaud levis kogu Eesti alal, viirust kandsid peamiselt rebased ja kährikud ning haigust diagnoositi keskmiselt 150–300 loomal aastas. Kõige rohkem 2003. aastal – 813 juhtu. Tänu metsloomade vaksineerimisprogrammile on marutaudis loomade arv märkimisväärselt vähenenud, aga siiski mitte täiesti kadunud. Seda kinnitavad näiteks ka kaks

2005. aastal Raplamaal olnud juhtu, kus inimesi ohustasid nii marutaudis koer kui ka hobune. Nende juhtude tõttu tuli marutõve vastu vaksineerida ligi 70 inimest.

Ennetuseks hakati Eestis koduloomi vaksineerima 1953. aastal, sest 1946–1955 suri siin marutõppe 33 inimest. Koerte ja kasside vaksineerimine on Eesti Vabariigis kohustuslik.

Eesti alustas mitmeaastast metsloomade vaksineerimisprogrammi 2005. aasta sügisel, kui vaktsiine külvati 25 800-ruutkilomeetrisele alale. Sellega on marutaud Eestis sisuliselt likvideeritud. Alates 2007. aastast on tuvastatud vaid üksikuid marutaudi juhtusid ida- ja lõunapiiril. Vähemalt esialgu on sellele üliohtlikule, nii inimeste kui ka loomade puhul surmaga lõppevale haigusele piir pandud. ●

Marutaudi ja koledat linnauljet kartes korraldati Ukrainas sel suvel enne jalgpalli EM-i suur hulkuvate koerte püüdmine. Fotod: Reuters / Scanpix

Enamik nakatumisi toimub koerte kaudu, kes peaksid olema vaksineeritud.

Lühim teadaolev marutõve nakkuse peiteaeg on neli ööpäeva, pikim 19 aastat.

gis. Päeva eesmärk on vähendada marutaudi haigestumist loomade vaksineerimise, inimeste harimise ja hammustada saanud inimeste jaoks arstiabi laiendamise kaudu. Ühel haigusel on kaks nime: loomadel marutaud, inimestel marutõbi.

Marutõppe sureb üle 55 000 inimese päevas ehk inimene iga kümne minuti järel. See on täiesti arulage arv, kui mõelda, et haigus on 100% välditav. Enamik nakatumisi toimub koerte kaudu, kes peaksid olema vaksineeritud.

Marutaudi nakkuse võib saada teisteltki loomadelt, ka nahkhiirtelt. Enamasti on põhjuseks hammustus, aga viirus võib sattuda organismi ka küünistuse kaudu või kui haige looma sülg satub ninna, suhu, silma või värsele haavale. Sülg võib olla nakkusohtlik juba 4–10 (15) päeva enne seda, kui loomal tekivad haigusnähud. Kui marutaudis

VÄGIVALDNE

Marutaud ja inimkond on ühevanused

Nimetus *rabies* tuleb sõnast *rabhas*, mis pärineb 3000 aasta tagant sanskriti keelest ja tähendab „vägivaldne olema”. Kreeka sõna *lyssa* pärineb tüvest *lys*, mis samuti tähendab „vägivaldne”. Arvatakse, et haigus on sama vana kui inimkond. Esimene marutaudi kui haiguse kirjeldus pärineb 23. saj eKr Babülooniast. Juba antiikajal teati marutaudi ning saadi aru sellestki, et loomade – eeskätt koerte – ja

inimeste haigestumise vahel on seos, kuid täpselt kirjeldas haigust ja sellesse nakatumist itaalia õpetlane Girolamo Fracastoro alles 1530. aastal.

Marutõbistelt loomadelt pureda saanud inimesed tapsid end sageli ise või tapsid neid teised nakatumishirmus. Sellises hirmu õhkkonnas alustas Louis Pasteur 1880. aastal teadustööd marutaudi kohta ja juba 1884. aastal sai ta demonstreerida, kuidas toimib

vaktsiin koertel. 1885. a toodi tema laborisse ränkade hammustushaavadega üheksa-aastane poiss Joseph Meister. Kuna teda purenud loom oli marutaudis, ei olnud vaesel lapsel pääsemislootust ja Pasteur otsustas riskida. Ta süstis patsiendile 13 päeva järjest marutõbise küüliku ajust valmistatud ekstrakti ja päästis poisi elu. Vaksineerimisele oli alus pandud ja 1888. aastal avas üksed kuulus Pasteuri instituut.

TÄHELEPANU

Ettevaatust Aasias

●● Marutaudi oht püsib isegi riikides, mis on kuulutatud sellest haigusest vabaks. Seega tuleb reisil olles marutõppe nakatumise võimaluse valvsalt suhtuda. Näiteks 2004. a registreeriti Prantsusmaal illegaalselt maale toodud koertel kolm marutaudi juhtu. Isegi Euroopas sureb aastas marutaudi kümnekond inimest, kes küll on enamasti saanud nakkuse reisil olles, enamasti Aasias. Näiteks Bangkokis tänaval võib vabalt marutõbist koera kohata.

Filmisari

Veiko Märka
kriitik

JUHTUMISI

Metsa langetama, seltsimehed!

Lavastaja ja stsenaaristi Sulev Nõmmiku mälestuskilde, mis ilmusid 1982. aastal Pikris:

● Oli niisugune film, mille tegemist juhtis direktorina sm. A. L. S. (Eesti filmi andmebaas mõtestab need initsiaalid lahti kui Anne-li Simmi – V. M.) – kiiresti edasi veerev, parajalt ümar, hea lastetoa ja suhtlemisioskusega, muusikute perest pärit daam. [...] Meenutan teda alati meeldiva muigega, kuigi ta oli andeksandmatult hajameelne...

Ükskord helistas ta Abelile koju, kogemata valis aga minu numbri, need olid märkmikus kõrvuti, ning nõudis minu naiselt kokkusaamist Ervin Abeliga. Vestles teatud aeg, Abelit meil muidugi ei olnud, pani siis toru ära ja teadustas: „Ma võin mürki võtta, et see oli Nõmmiku naine, kes praegu Abeli juures kodus oli!”

● Vette prantsataval Abelil olid lõpmatult kurvad silmad. Filmisime unetu põgenemist üksikult saarelt ja seda, kuidas ta osava spinninguviskega saarele tagasi tuuakse. Ümber pea seotud käterätikule oli kinnitatud tugevate konksudega lant, selle küljes kahekordne tamiil ja seli-listiili vabalt valdav Abel tõmmati paadimootori jõul kodukaldale tagasi. Neli-viis korda lükkasime ta vette, ta sukeldus oskustlikult ja kauaks, ilmus siis vett ahmivana korraks pinnale ja kadus jälle, – seniks, kui me paadile jälle hoo sisse saime.

Alles paar aastat hiljem sain teada, et ta absoluutselt, no mitte üldsegi ei oska ujuda!

● Ühele sünkroniseerimisele ei saanud Lauter tulla ja Pärn luges sisse tema fraasi: „Metsa langetama, seltsimehed!” – täpselt Lauterit matkides, pisut kähisedes, kurguhäälselt. Kui Lauter seda kinos kuulis, tõusis püsti ja hüüdis üle saali: „Ei noh! Jälle see Pärn!!”

KAHEKÜMNE NELJAS FILM

„Mehed ei nuta”

- **Stsenaristid:** Enn Vetemaa ja Sulev Nõmmik
- **Lavastaja:** Sulev Nõmmik
- **Operaatorid:** Eino Aas ja Kalju Jõekalda
- **Helilooja:** Ülo Vinter
- **Tootja:** Eesti Telefilm

Osades:

- **Ervin Abel**
- **Kalju Karask**
- **Voldemar Kuslap**
- **Lia Laats**
- **Ants Lauter**
- **Leo Normet**
- **Sulev Nõmmik**
- **Richard Peramets**
- **Endel Pärn**
- **Hardi Tiidus**

Esilinastus ETV ekraanil 1. jaanuaril 1969

Eesti filmiklassika

● Sarja kahekümne neljas film „Mehed ei nuta” on juba homsest müügil hästivarustatud müügikohtades hinnaga 4,99 eurot.

Terved mehed sanatooriumis

Kuuekümnendad olid Eesti filmikunsti – nagu ka kirjanduses ja teatris – silmakirjalikkuse aeg, kus vaim lõimitas võimu ees. Valitses ülespuhutud või lausa võlts Inimest ja Inimkonda ülistav paatos, „lihtsa”, „siira” ja „ausa” tööinimese üksluine heroiseerimine, seksuaalsuse ja rõõmsa meele põlustamine. Täiesti välistatud oli elurõõmsa süüdimatu kelmi kujutamine – nagu on 1920-ndatel loodud ja 1980-ndatel filmikangelaseks saanud Toomas Nipernaadi.

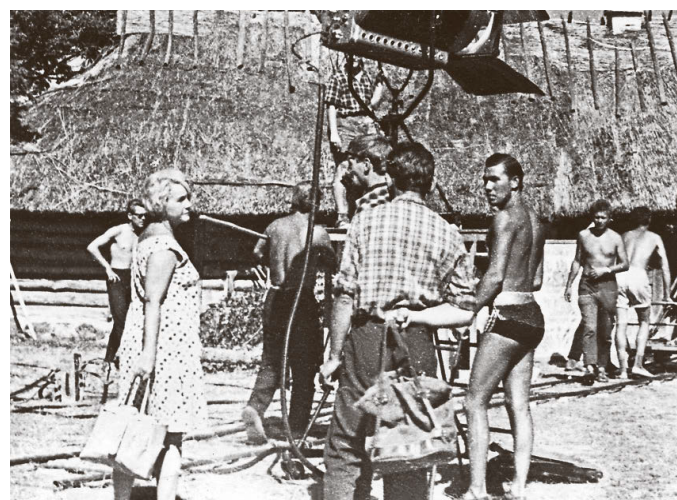
Kultuur pidi olema surmtõsine, moraaliseeriv, kasvatav ja õilistav. Nalja nalja pärast tohtis teha ainult pimedas ja teki all ning mitte sellepärast, et võim oleks keelanud, vaid vaim ise mässis end ülepea moraliseeriv-kasvatustlikku võrku. Isegi säärase sõltumatu vaimuinimene nagu Voldemar Panso pidi oma „Naljakas inimeses” (1965) ajastule ränka andamit maksma. Nii olid ka Eestis vändatud komöödiafilmid („Vallatud kurvid”, „Viini postmark”) didaktilised ja keskendusid ühe või mitme „eksinud” tegelase eetilise-moraalse ümberkasvatamisele.

Siis tuli murranguline 1968. aasta ning „Mehed ei nuta”

(laia auditooriumi ehk televaatajate ette jõudis film siiski 1. jaanuaril 1969). Nagu välgest taevast selle kohta siiski öelda ei saa, sest stsenaarium põhines V. Sanini jutustusel „Lõbusad Robinsonid”, Vene filmides aga möllasid sel ajal juba Šurik, Briljantkäsi ja teised täisverelised naljaninad. Ent ka kohalikku koloriiti on „Mehed ei nuta” stsenaariumis küllalt ja mitte ainult looduse näol. Näiteks oli Ervin Abeli tegelaskuju tööandja – rahvakunstimeistrite koondis Uku – puhtalt kohalik ja uudne vaimusünnitis.

Ümberkasvatamisega tegeletakse siingi, aga vähimagi eduta, mis selle filmi nii lustakaks ja vabameelseks muudabki. Finaalis tormavad seltsimehed unetud ju taas sanatooriumi poole, sedakorda Lõuna-Eestisse. Ka kelm on Voldemar Kuslapi esituses olemas – tõsi, üsna primitiivsel kujul ning tema kelmustid on ajendatud üllast soovist armastatud arstile ja „anarhistile” lähemale pääseda.

Otse revolutsiooniliselt läheneb film tööteemale, mis oli kümnendi püha lehm. Veel aasta varem näidati filmis „Mis juhtus Andres Lapeteusega?”, kui kohutav tragöödia on see, kui inimene (Põdrus) ei saa tööd teha. „Mehed ei nuta” seevastu otse narrib tööd, olgu tegu katsega kadakat kõiega

Eesti esimese naljafilmi võtetel

Fotod: Eesti Telefilm

maast välja tirida, parve põhjalaskmiseks kivi toomisega või vaimutööga (apellatsioonikirjutamine), mis lõpeb lamba lõugade vahel.

Töö narrimine

Filmi „Mehed ei nuta” kõige normaalsemad tegelased, Priidik ja tema armsam, anduvad aga hoopis Aleksander Suumani luulele ja mõnitavad tööd. „Tee, nagu sina oleksid ka tööd teinud,” sosistab neiu noormehele, et see valeskuse läbi endale mõnusa magamiskoha saaks. Sellest ilma jäänud „paks mees”, ainus tõsine töömurdja (Kalju Karask) peab aga ebainimlikke piinu kogedes maratonujumise sooritama.

Inimeste looduse stihiiaga vastakuti viimine on sisutihe ja filmilik võte, mis annab enamasti häid tulemusi (Eestis näiteks äsjane „Seenelkäik”). „Mehed ei nuta” üks põhitegelasi on meri – selles filmis ootamatult mitmepalgeline. Meri võtab (tenor langeb vetelpäästjate ohvriks), aga meri ka annab (armastajapaar jõuab taas tsivilisatsioonini).

„Mehed ei nuta” pole poliitilise alltekstiga film. Ometi leidub siin rabava täpsusega tulevikku ennustav stseen. Näidates miilitsale, kus asub saar, millelt ta oma ujumisoduseiat alustas, osutab tenor Islandile. 23 aastat hiljem sai just Islandist riik, kes meie iseseisvust esimesena tunnustas. ●

LEHT + DVD

ISSN 1406-0779

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee **Eesti uudised** 680 4400, **kohalikud uudised** 322 3487, **välisuudised** 680 4455, **Ärileht** 680 4400, **arvamus** 680 4450, **kultuur** 680 4470, **sport** 680 4490. **Tellimine** 680 4444, **tellimine välismaale** KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, **reklaam** 680 4500. **EPL Online** www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

ISSN 1406-8869